

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1189

30. SIJEČNJA 2026. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

Zastupnik u Europskom parlamentu
Davor Ivo Stier u Subotici

Hrvatska manjina most
prema Hrvatskoj i EU

SADRŽAJ

8

Izborna godina za nacionalne manjine (IV.)

Peti izbori za HNV 2022. – nakon pobjeda raskol

10

Sudjelovanje Hrvata u saveznoj kolonizaciji Vojvodine 1945. – 1948. (IV.)

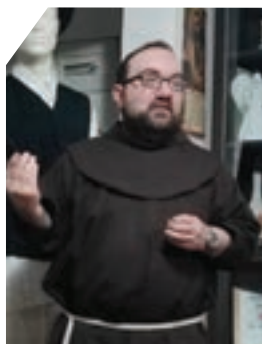
Prvi kolonisti upućeni za Riđicu

12

Fra Péter Dezső, župnik župe Presvetog Trojstva u Surčinu

Više cijenimo ono što imamo u životu

20

Kamionska blokada granica sa Schengenom

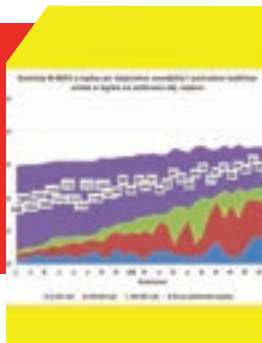
Rampa i na prijelazima s Hrvatskom

26

Redovita analiza zemljišta šteti i privređuje

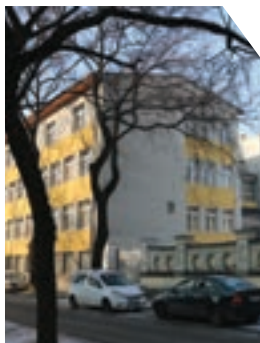
Prihrana »napamet« sve skuplja

34

Klasična gimnazija i sjemenište *Paulinum*

Dan škole i proštenje

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijjin (predsjednik), vlč. Josip Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

• Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)

• Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)

• Zvonko Sarić

(novinar)

• Jelena Dulić Bako

(novinarka)

• Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)

• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

•

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

(distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić

• TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

• WEB: www.hrvatskarijec.rs

• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila

• Agencije za privredne registre Republike Srbije

• pod registarskim brojem: NV000315

• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija

• u publikaciji Biblioteka

• Matice srpske, Novi Sad

• 32+659.3(497.113=163.42)

Svjedoci vremena

Sutra, 31. siječnja, bit će točno 23 godine od tiskanja prvog broja *Hrvatske riječi*. Broj koji je izašao ovog petka 1.189. je broj tjednika.

Kada je osnovana NIU *Hrvatska riječ* (2002.) i pokrenut tjednik, još je postojala Državna zajednica Srbije i Crne Gore. U političkom i društvenom životu još se osjećao eho i entuzijizam petolistopadskih promjena.

Među pripadnicima hrvatske nacionalne manjine (kojoj je, da podsjetimo, taj status priznat 2002. godine) tjednik na hrvatskom dočekan je kao ispravljanje nepravde i ostvarivanje prava na informiranje na vlastitom jeziku i kao jedan od najznačajnijih događaja u novijoj povijesti Hrvata u Srbiji. Bilo je to vrijeme kada još nije postojala hrvatska redakcija na RTV Vojvodine, niti društvene mreže, bilo je to još vrijeme kada su tiskani mediji imali svoje čitatelje, kada su novinari bili više novinari, a manje PR službe.

Više od dva desetljeća kasnije Državna zajednica Srbija i Crna Gora davno je zaboravljena, više naginjemo 90-im nego XXI. stoljeću, društvene mreže preuzele su vodeću ulogu u (dez)informiranju. Ali tu smo još uvijek.

Naš prvi osnivač i financijer bila je AP Vojvodina. Kada su se mijenjali medijski zakoni (koji su, treba i to podsjetiti, ugasili lokalne medije) APV je osnivačka prava prenijela na Hrvatsko nacionalno vijeće, ali je financiranje i dalje ostalo iz pokrajinske kase.

Zadesilo nas od 2003. godine još nekoliko promjena medijskih zakona. Oni posljednji definiraju nas kao javni servis na jeziku nacionalne manjine.

Z. V.

Vučić najavio izbore krajem ove godine

Parlamentarni, a možda i predsjednički

»Realno« je očekivati izvanredne parlamentarne izbore između listopada i prosinca ove godine, a nisu isključeni ni predsjednički izbori, rekao je predsjednik Srbije. Blok vlasti i blok oporbe relativno ravnopravni po snazi, ocijenio je profesor Spasojević. Ne treba ni stvarati atmosferu »Gotov« i »Sigurno gubi«, jer ni to nije posve točno, a može čak biti i kontraproduktivno, ocijenio je Vukadinović

Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** izjavio je u ponedjeljak da je »realno« očekivati izbore između listopada i prosinca ove godine i nije isključio mogućnost da s izvanrednim parlamentarnim izborima budu i predsjednički.

»Ja neću skratiti mandat, ili ću podnijeti ostavku ili ne, i to je to«, rekao je Vučić za TV *Blic*, ukazujući tada da se trenutno bavi prije svega sjednicom Vlade održanom prethodnog dana.

Naveo je i da će na razgovor o svim važnim temama pozvati koalicijske partnere, kao i oporbu, jer se, kako je rekao, dijalogom rješavaju problemi u normalnim zemljama. Dodao je kako je uvjeren da se oporba neće odazvati jer ih je već »bezbroj« puta pozivao na razgovor, međutim, kako smatra, oporba ne prihvaća dijalog.

Neizvjesni rezultati izbora

Profesor Fakulteta političkih znanosti prof. dr. sc. **Dušan Spasojević** ocijenio je za *Deutsche Welle* da su blok vlasti i blok oporbe relativno ravnopravni.

»Najveća snaga studenata i oporbe je promjena koju smo vidjeli u biračkom tijelu. Blok vlasti i blok oporbe su danas relativno ravnopravni i prvi put ćemo imati izbore na kojima vlast ne samo da može izgubiti izbore, nego bi ih vjerovatno i izgubila. Ali to ne treba nikoga uljuljkati. Ima veoma mnogo vremena do izbora i vlast i dalje ima velike resurse. A više puta je pokazala sposobnost da se izvuče.«

Inače su se, piše DW, masovni prosvjedi koncem 2025. godine uglavnom smirili, a studentski pokret je došao u fazu blagog osipanja i transformacije. Umjesto na prosvjede, fokus su pomjerali na pripremu za izbore. Nakon dugotrajnog procesa izbora kandidata za parlament sada rade na formiranju izbornih štabova, obukama promatrača i oblikovanju programa. Dok jedan dio studenata

obilazi građane u kampanji od vrata do vrata, drugi organiziraju akcije poput »Student u svakom selu«.

Profesor Spasojević ocijenio je da će ključni izazov za studentski pokret biti kada budu morali personalizirati listu jer njihovu listu neće činiti studenti, već pojedinci kojima će oni pokloniti povjerenje.

»Bit će izazovno kada se izađe s imenima na listi i kada se podrška koju pokret ima prebaci na konkretne ljude. O njima javnost već ima određene stavove. Ne mislim da je to nerješiv problem, ali će biti ozbiljan test«, ocijenio je Spasojević za DW.

Više lista na izborima

Spasojević smatra i kako jedinstvo svih oporbenih aktera i stvaranje »referendumske atmosfere«, u kojoj bi se biralo između jedne liste vlasti i jedne oporbene liste više nije realno i da će se na izborima, uz liste SNS-a i studentske, pojaviti i drugi politički akteri. U prilog tome ide i to što su pet oporbenih stranaka koncem prosinca formirale front koji u prvi plan ističe proeuropsku orijentaciju. To su Narodni pokret Srbije (NPS), Pokret slobodnih građana (PSG), Srbija centar (SRCE), Stranka slobode i pravde (SSP) i Zeleno-levi front (ZLF), koji su se dogovorili da će raditi na jačanju koordinacije svih pojedinačnih aktivnosti koje poduzimaju prema Europskoj uniji (EU), njenim institucijama i državama članicama.

Politički analitičar **Dorđe Vukadinović** ocijenio je pak da je predsjednik Srbije Aleksandar Vučić posljednjih mjeseci donekle popravio i stabilizirao svoj položaj u odnosu na protivnike i zaustavio osipanje birača, ali nije bitno popravio rejting. Vukadinović je za dnevni list *Danas* rekao da je Vučićeva »glavna nada i šansa« da se njegovi politički protivnici dodatno podijele i posvađaju.

»U tom slučaju bi jedan dio antirežimskih birača bio gurnut ili vraćen u apstinenciju, ali to nije mnogo vjerovatno. S druge strane, ne treba ni stvarati atmosferu 'Gotov' i 'Sigurno gubi', jer ni to nije sasvim točno, a može čak biti i kontraproduktivno«, kazao je Vukadinović.

J. D.

Zastupnik u Europskom parlamentu Davor Ivo Stier u Subotici

Hrvatska manjina most prema Hrvatskoj i EU

»U Rezoluciji Europskog parlamenta naglašeno je da se od zemlje koja ima kandidatski status očekuje ispunjavanje svih obveza koje trebaju zaštititi prava manjina«, kazao je Davor Ivo Stier

Zastupnik u Europskom parlamentu i izvjestitelj Europske pučke stranke za Srbiju **Davor Ivo Stier** posjetio je u subotu, 24. siječnja, Hrvatski dom – Maticu u Subotici, gdje se susreo s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji. Tom prilikom razgovaralo se o položaju hrvatske nacionalne manjine, ostvarivanju manjinskih prava te obvezama Srbije u procesu europskih integracija. Nakon političkih razgovora u Beogradu, posjetio je samostan Sv. Ante u Beogradu i katedralu sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici.

Narednog dana Stier se u Subotici sastao s predstavnicima UBH-a *Dužijanca*. Tema razgovora bila je predstavljanje *Dužijance* u Bruxellesu, gdje će upravo Stier biti pokrovitelj toga događaja.

Zaštita prava nacionalnih manjina

Davor Ivo Stier bio je član misije Europskog parlamenta, koja je od 22. do 24. siječnja boravila u Srbiji. Posjet delegacije uslijedio je nakon što je u Europskom parlamentu izglasana Rezolucija EP o Srbiji, usvojena 22. listopada 2025. godine, kojom se zahtijeva raspoređivanje misije radi procjene na terenu, stanja demokracije, tekućih prosvjeda, napada na demonstrante i represije usmjerene na studente, prosvjetne radnike i zaposlene u javnom sektoru.

Stier je na konferenciji za medije u HNV-u izjavio da se u rezolucijama Europskog parlamenta jasno naglašava očekivanje da zemlje kandidatkinje ispune sve obveze u području zaštite prava nacionalnih manjina.

»U Rezoluciji Europskog parlamenta naglašeno je da se od zemlje koja ima kandidatski status očekuje ispunjavanje svih obveza koje trebaju zaštititi prava manjina. Zbog toga je dijalog s predstavnicima nacionalnih manjina, u ovom slučaju hrvatske zajednice, izuzetno važan«, rekao je Stier.

On je istaknuo da su europske vrijednosti utemeljene na poštivanju različitosti te da nacionalne manjine predstavljaju važan most suradnje među državama.

»Hrvatska zajednica u Subotici i u Srbiji jedan je most prema Hrvatskoj i prema Europskoj uniji i njezin glas ima važnu ulogu«, naveo je Stier.

Dodao je da su informacije dobivene izravno od predstavnika manjina ključne za pripremu godišnjih izvješća Europskog parlamenta te naglasio važnost poštivanja bilateralnih sporazuma i preuzetih obveza u procesu pristupanja Europskoj uniji.

»Mi smo u Europskom parlamentu tu da podržimo ispunjavanje svih obveza i put koji vodi prema članstvu, ali na

tom putu važno je da se sve te obveze i ispune. Zato je ovaj posjet za mene osobno vrlo važan«, zaključio je Stier.

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** ocijenila je Stierov posjet važnim političkim signalom, ali i izrazom ljudske potpore hrvatskoj zajednici u Srbiji.

»Mi ovaj posjet doživljavamo kao važan politički signal, ali i kao ljudsku potporu da Hrvati u Srbiji nisu samo tema izvješća u dokumentima, nego smo živa zajednica s izazovima i potrebama«, izjavila je Vojnić.

Ona je podsjetila da je hrvatska zajednica u Srbiji od 2016. godine aktivno sudjelovala u izradi Akcijskog plana za manjine u okviru Poglavlja 23 te da je u tom procesu kontinuirano djelovala kao konstruktivan partner državnim institucijama.

»Hrvatska zajednica u Srbiji bila je konstruktivan partner i sudjelovala je od prvog dana kada se izrađivao prvi Akcijski plan za manjine u okviru Poglavlja 23. Od tada pa do danas jasno smo artikulirali naše potrebe i bili konstruktivan partner, što i danas činimo«, rekla je Vojnić.

Prema njezinim riječima, posjet je bio prilika da se ponovno otvore konkretna pitanja s kojima se hrvatska zajednica suočava, uključujući govor mržnje, političku participaciju, uključivanje u institucije te financijsku potporu projektima.

»Mi ne možemo odustati od toga da Srbija ispuni svoje obveze i više se uključi u ostvarivanje prava naše zajednice. Lojalni smo građani Srbije, ali o našim problemima i potrebama ne šutimo, nego o njima otvoreno i jasno govorimo«, naglasila je.

Stier pokrovitelj *Dužijanca* u Bruxellesu

U sklopu posjeta Hrvatima u Srbiji, hrvatski europarlamentarac Davor Ivo Stier sastao s predstavnicima UBH-a *Dužijanca*. Razgovaralo se o predavljanju žetvene svečanosti *Dužijanca* u Bruxellesu, gdje će upravo Stier biti pokrovitelj toga događaja. Predavljanje će biti održano 5. i 6. svibnja ove godine u prostorijama Europskog parlamenta.

Stier je ovom prigodom izrazio zadovoljstvo što će baština hrvatskoga naroda u Srbiji biti predstavljena i u središtu Europske unije.

»Veliki dio, gotovo većina članova udruge su ujedno i građani EU i stoga je bitno da se mogu predstaviti kao hrvatska zajednica iz Subotice, Vojvodine i Srbije, u Europ-

skome parlamentu. Da mogu predstaviti bogatu kulturnu baštinu hrvatskoga naroda na ovim prostorima, ali i položaj Hrvata u Srbiji te tako otvoriti jedan kanal dijaloga. Mislim da će ovaj događaj pomoći afirmirati, promovirati i prikazati bogatstvo te tradicije koju njeguju i koju su sačuvali kroz stoljeća te identitet kojim se ponose, a i mi smo na njih izuzetno ponosni. Europa je upravo stvorena tako da se integrira poštujući različitosti, svaki nacionalni identitet i prava nacionalnih manjina«, kazao je Stier.

Nakon predavljanja u drugim gradovima – Zagrebu, Baji, Novom Sadu i Mostaru – *Dužijanca* stiže i do Bruxellesa.

»To je ideja koja je začeta prije nekoliko godina i imamo sreću da smo dobili pokroviteljstvo zastupnika u Europskom parlamentu Davora Ive Stiera za gostovanje i predavljanje *Dužijanca* kao najznačajnije manifestacije Hrvata u Srbiji. Želimo predstaviti našu kulturnu baštinu i sve ono što *Dužijanca* nosi i prenijeti poruke koje su važne za cijelu našu hrvatsku zajednicu. Mislimo da naša *Dužijanca* sve to može«, kazao je direktor UBH-a *Dužijanca* Marinko Piuković.

Sastanku je nazočila i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća i zastupnica u Hrvatskom saboru Jasna Vojnić.

»Sasvim sigurno da smo imali priliku iz prve ruke čuti to naši sugovornici misle. i to iz vladajuće koalicije, oporbe, NVO, medija, sveučilišta, kao i studenti. To je bila svrha ove delegacije, nasuprot onom narativu da je ovo delegacija koja dolazi s unaprijed formiranim stavovima i da ima neprijateljski stav. Mogu potvrditi da je svrha bila upoznati se sa situacijom i čuti iz prve ruke i podržati europsku perspektivu Srbije koja je u interesu i Srbije i EU«, rekao je Stier u emisiji N1 *Direktno*.

»Mi radimo nekoliko stvari na paralelnim kolosijecima. Naša udruga *Dužijanica* gura granice i predstavlja našu bogatu baštinu i izvan granica naše zajednice i izvan granica Srbije. A isto mi to činimo u političkom smislu. Ono što je Hrvatska učinila kad nas je uzela u Hrvatski sabor jest da je naš glas postao i te kako prepoznatljiv i važan i u Hrvatskoj, da se više zna o našoj zajednici i našim potrebama. Danas smo učinili još jedan korak više – naš glas će doprijeti i do Bruxellesa. Jako smo zahvalni na ovoj prilici, što ćemo dobiti još jedan kanal komunikacije i možda na nekoj višoj razini moći artikulirati naše potrebe«, rekla je Vojnić.

Prije sastanka Davor Ivo Stier nazočio je misi u crkvi sv. Roka, te obišao obližnji vrtić *Marija Petković – Sunčica* i samostan sestara Družbe kćeri milosrđa.

M. V. R. / H. R.

Posjet izaslanstva Europskog parlamenta

Demokratske reforme ključne za europski put Srbije

Izaslanstvo Europskog parlamenta boravilo je prošloga tjedna u dvodnevnom posjetu Srbiji, gdje su razgovarali s predstavnicima vlasti, oporbe, civilnog društva, akademske zajednice i medija. Kako je objavio portal *europeanwesternbalkans.com*, europarlamentarci su poslali poruke da je napredak zemlje prema članstvu u

Europskoj uniji izravno uvjetovan jačanjem demokracije, vladavine prava i slobode medija, a naglasili su i da reformski proces mora biti utemeljen na konkretnim i mjerljivim rezultatima, a ne samo na političkim obećanjima.

Poseban naglasak stavljen je na stanje demokratskih institucija, neovisnost pravosuđa i poštovanje temeljnih ljudskih prava. Europarlamentarci su poručili da su slo-

bodni i poštenu izbori, neovisni sudovi i pluralistički mediji temelj svakog ozbiljnog približavanja EU te da Srbija u tim područjima mora pokazati vidljiv napredak.

Delegacija je izrazila i potporu građanima, studentima i organizacijama civilnog društva koji prosvjeduju protiv aktualnog režima. Istaknuta je potreba da država osigura sigurno okruženje za sve sudionike javnog života, posebno za novinare i medijske radnike, uz jasnu osudu pritisaka, prijetnji i nasilja.

Šefica izaslanstva EP-a **Marta Temido** istaknula je na konferenciji za novinare »da je ova misija zaprimila zabrinjavajuća izvješća o represiji i pritiscima te pozvala na transparentnu istragu svih slučajeva nasilja nad prosvjednicima«. Ostali članovi izaslanstva tijekom, ali i nakon susreta koje su imali u Beogradu, ponovno su pozvali na dijalog u srbijanskom društvu, no takva vrsta apela naišla je i na kritike u oporbenim krugovima. Europarlamentarci su naglasili da odgovornost institucija i vladavina prava predstavljaju temelj povjerenja građana u državu, ali i povjerenja EU u reformske kapacitete Srbije.

Posjet je u domaćoj javnosti izazvao različite reakcije. Dok dio stručne i civilne javnosti ocjenjuje da poruke iz Bruxellesa ukazuju na ozbiljne probleme u funkcioniranju demokracije, predstavnici vlasti drugačije tumače poruke europarlamentaraca, ističući politički kontekst posjeta i unutarnje podjele u društvu.

H. R.

Foto: Beta/Miloš Miškov

Izborna godina za nacionalne manjine (IV.)

Peti izbori za HNV 2022. – nakon pobjeda raskol

U drugom mandatu nositeljice liste DSHV-a »Hrvat i dalje Zajedno« Jasna Vojnić, koja je ponovno izabrana i za predsjednicu, došlo je do potpunog raskola između nje i predsjednika DSHV-a Tomislava Žigmanova

Posljednji održani izbori za 23 nacionalna vijeća nacionalnih manjina u Srbiji raspisani su 5. rujna 2022. godine. Na ovim izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće samo je jedna lista (pobjednička s prethodnih izbora) najavila sudjelovanje. To je bila lista Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Na sjednici stranke održanoj u Domu DSHV-a 8. rujna jednoglasno je donesena odluka da će DSHV izaći na izbore za HNV. Konstatirano je da model izbora 2018. godine za HNV koje je predvodio DSHV, na čelu s predsjednikom **Tomislavom Žigmanovim** i voditeljem izbornog stožera **Marinom Piukovićem**, kojim su osvojili svih 29 vijećničkih mjesta u Vijeću, ne bi trebalo mijenjati. Lista se stoga zvala »Hrvat i dalje Zajedno«, a i izborna platforma bila je platforma kontinuiteta.

Elektorska skupština 2022.

I ovi izbori, kao i prethodni, bili su posredni i svaki elektor je morao prikupiti najmanje 60 važećih potpisa građana upisanih u posebni birački popis hrvatske zajednice. Za ove izbore 88 elektora je prikupilo 60 ovjerenih potpisa, 87 elektora s liste »Hrvat i dalje Zajedno« (5.264 ovjerenih potpisa) i jedan nezavisni elektor.

Na elektorskoj skupštini, koja je održana 13. studenoga 2022. u Beogradu, sudjelovalo je 83 elektora. Kao i na prethodnim izborima, i na ovima se kandidirala samo jedna lista »Hrvat i dalje Zajedno«, čija je nositeljica bila dotadašnja predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**, i osvojila svih 29 vijećničkih mjesta u HNV-u. Broj elektora koji su podržali listu koju je predvodio DSHV bio je veći za 9, a broj skupljenih potpisa za 285 nego na prethodnim izborima. Konstituirajuća sjednica novog (petog po redu) HNV-a održana je 15. prosinca. Na sjednici su verificirani mandati novih 29 vijećnika.

Izabrani vijećnici s liste »Hrvat i dalje Zajedno«: **Jasna Vojnić** (nositeljica liste), **Nevena Baštovanović**, **Nataša Stipančević**, **Tanja Dulić**, **Margareta Uršal**, **Karolina Bašić**, **Ninoslav Radak**, **Vojislav Temunović**, **Lazar Cvijin**, **Marinko Katić**, **Denis Lipozenčić** i **Miroslav**

Kujundžić (Subotica); **Mira Tumbas**, **Ljubica Vuković Dulić** i **Slavko Benčik** (Tavankut); **Matilda Pelhe** (Mala Bosna), **Josip Bako** (Đurđin), **Martina Kopunović** (Žednik), **Snežana Periškić** i **Željko Šeremešić** (Monoštor), **Tomica Vuković** (Sombor), **Mata Zec** (Sonta), **Mladen Šimić** (Vajska), **Vera Hornjak** (Petrovaradin), **Dario Španović** (Srijemska Mitrovica), **Hristina Štimac** (Ruma), **Darko Menđan** (Sot), **Snežana Pupić** (Batrovci) i **Nikola Pavlić** (Starčevo).

Na istoj sjednici izabrana je za predsjednicu dotadašnja predsjednica Jasna Vojnić, koja je tada istaknula:

»Institucionalno smo se izgradili u protekle četiri godine i sada imamo sve preduvjete te počinjemo kadrovski snažiti zajednicu i podizati kvalitetu projekata i manifestacija. Potrebno je što više terenskog rada, vijećnici trebaju dolaziti s idejama koje ćemo zajednički provoditi«.

Vojnić je rekla i kako je u njenom prethodnom mandatu izgrađena vrlo dobra suradnja s Hrvatskom, a da je sada plan osnažiti odnose i suradnju sa Srbijom.

»Kako je Srbija u pretpripravnim pregovorima s Europskom unijom, naša zadaća će biti i podići razinu manjinskih prava u tom procesu«, izjavila je Vojnić.

Novi dužnosnici HNV-a

Na četvrtoj sjednici HNV-a u novome sastavu, održanoj 21. veljače, izabrani su novi dužnosnici HNV-a. Za do-

predsjednike su na prijedlog predsjednice Vijeća Jasne Vojnić izabrani: za Suboticu profesor kemije iz Donjeg Tavankuta Slavko Benčik, za Podunavlje kv. bravar iz Vajske Mladen Šimić, za Srijem studentica iz Batrovača Snežana Pupić, i za Sombor diplomirani pravnik iz Monoštoru Željko Šeremešić. Za novu predsjednicu Izvršnog odbora HNV-a izabrana je master sociologinja iz Subotice Karolina Bašić, koja je u prethodnom razdoblju bila zadužena za razvojne projekte u Vijeću. Za članove Izvršnog odbora HNV-a izabrani su: elektrotehničar računara iz Subotice Denis Lipozenčić (zadužen za kulturu), master učiteljica iz Subotice Nataša Stipančević (zadužena za obrazovanje), student iz Mirgeša Ninoslav Radak (zadužen za informiranje) i profesorica povijesti i umjetnosti iz Donjeg Tavankuta Ljubica Vuković Dulić (zadužena za službenu uporabu jezika i pisma).

Diplomirana pravica iz Subotice, tajnica u OŠ *Matko Vuković*, **Mirjana Stantić** izabrana je ponovo za tajnicu Vijeća.

Konstituirajuća sjednica novog Izvršnog odbora održana je 23. ožujka u prostorijama HNV-a.

Programski kontinuitet i posvećenost

Premda se u platformi DSHV-a za ove izbore navodi kako je većina točaka iz predizborne Platforme za prethodne izbore bila ispunjena, kako su ostvareni brojni projekti i iskoraci, kako je postignuto zajedništvo, polovicom ovoga mandata HNV-a došlo je do sukoba i potpunog razilaženja predsjednice HNV-a Jasne Vojnić i predsjednika DSHV-a Tomislava Žigmanova.

Podsjetimo, među postignućima se 2022. navodilo kako je došlo do profesionalizacije rada HNV-a, izrađeno dvadesetak elaborata i četiri nove strategije, ostvaren značajni iskorak u pozicioniranju u ukupnim hrvatsko-srpskim odnosima, uspostavljena redovita suradnja s Vladom i ministarstvima Hrvatske, ostvarena suradnja sa svim hrvatskim županijama, velikim brojem gradova i općina, došlo je do aktivnog uključivanja u procese europskih integracija, unaprijeđeno je vanjskopoličko pozicioniranje kako HNV-a tako i Hrvata u Srbiji. Navodi se u izornoj platformi i kako su učinjeni veliki iskoraci na institucionalnom jačanju – »od infrastrukture, kao što je Hrvatska kuća, rodna kuća bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu, prostor za rad zajednice u Beogradu, šokačke kuće u Monoštoru i u Vajskoj te područni ured u Srijemskoj Mitrovici, pa do kadrovske snage: povećan je broj profesionalno uposlenih, voditelj fondacija i onih koji sudjeluju u radu zajednice...«.

Zanimljivo, ističe se i kako su konsolidirane »prilike u hrvatskoj zajednici« – unaprijeđeni su odnosi među hrvatskim institucijama i organizacijama, umrežena je zajednica, proširena je suradnja s Katoličkom crkvom, podržana je gotovo svaka pozitivna inicijativa koja je došla iz zajednice, a učinjeni su i veliki iskoraci po pitanju financiranja – u odnosu na 2018. godinu. Naime, »2022. osigurano je gotovo 20 puta više novca, od čega je dio namijenjen područjima kulture i obrazovanja, a javljaju se

i prvi rezultati sudjelovanja u projektima Europske unije«.

Međutim, već se u ovoj izornoj Platformi navodi kako je bilo »pokušaja razjedinjavanja zajednice« i pokušaja »eliminiranja pojedinih osoba iz političkog života, generiranog od strane vodećih ljudi iz hrvatske diplomacije u Srbiji«, što međutim, zaključuje se »nije ostavilo značajnije posljedice na rad IV. saziva HNV-a«. Naprotiv, ističe se, kako će se postavljeni programski ciljevi u novom HNV-u nastaviti »ostvarivati s timom kompetentnih, obrazovanih uposlenika na čelu s profesionalno angažiranim te potpuno posvećenim vodstvom«.

Raskol nakon postignutog »jedinstva«

A o čemu se zapravo radi, što se krije iza formulacije »pokušaj razjedinjavanja zajednice«?

Vidljiva činjenica »razjedinjavanja« bila je razrješenje, a zatim i otkaz članu Izvršnog odbora zaduženom za kulturu **Darku Sariću Lukendiću**, koji je u prethodna dva mandata bio i predsjednik IO HNV-a (2010.-2018.). Naime, na sjednici HNV-a održanoj telefonskim putem, 2. listopada 2020. Sarić Lukendić je razriješen ove dužnosti na prijedlog predsjednice HNV-a Jasne Vojnić zbog toga što je, kako se navodi, svojim postupcima prekršio 7. i 10. članak Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina te članke 39. i 42. Statuta HNV-a, odnosno da je na dopisu s memorandumom HNV-a iznio »prijedlog za djelovanje HNV-a u područjima izvan zakonskih nadležnosti nacionalnih vijeća nacionalnih manjina«.

Konkretno, navodi se u obrazloženju, »najveći je problem što prijedlog sadrži tzv. 'pregovaračku platformu' u kojoj se delegitimizira politička stranka hrvatske zajednice (DSHV), a HNV stavlja u poziciju političkih pregovora oko uključivanja predstavnika naše zajednice u vlast na pokrajinskoj i lokalnoj razini, čime se HNV stavlja u poziciju djelovanja izvan Zakonom definiranih nadležnosti (članak 10. Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina)«. Na dužnost člana IO HNV-a zaduženog za kulturu postavljen je Vojslav Temunović.

Istodobno, Predsjedništvo DSHV-a pokrenulo je 1. listopada stegovni postupak protiv Sarića Lukendića zbog dopisa kojim je »predložio niz aktivnosti koje imaju za cilj isključivanje DSHV-a iz određenih političkih procesa«, te je isključen iz stranke.

Dulje vrijeme nakon toga izgledalo je da se situacija smirila i jedinstvo je ponovno uspostavljeno.

Međutim, u vrijeme nakon izbora Žigmanova za ministra u Vladi Srbije 2022. i njegovim odlaskom u Beograd, počelo se govoriti o neslaganju i sukobima među predsjednicom i predsjednikom, a sukob je postao »javan«, otvoren i veoma žestok početkom 2025. godine, u trećoj godini mandata HNV-a i u godini stranačkih izbora u DSHV-u, te i danas traje u godini izbora za HNV. U međuvremenu, Darko Sarić Lukendić je »vraćen« u HNV i postavljen za savjetnika predsjednice HNV-a Jasne Vojnić.

J. D.

Sudjelovanje Hrvata u saveznoj kolonizaciji Vojvodine 1945. – 1948. (IV.)

Prvi kolonisti upućeni za Riđicu

Kolonizacija Riđice i Stanišića počela je 6. XII. 1945. Posljednji transport sa 150 obitelji pristigao je u jesen 1946. godine iz raznih krajeva Dalmacije. I nakon posljednjeg većeg transporta bilo je doseljavanja pojedinačnih ili manjih grupa obitelji. Ukupno je naseljeno 1.029 obitelji s 5.430 članova

Prvi transport od oko 150 obitelji bio je predviđen za naseljavanje Riđice. Transport kolonista s područja Obrovca, Zadra, Knina i Sinja upućen za Riđicu na proputovanju stigao je 6. XII. 1945. u Stanišić. Prvi doseljenici u selu su zatekli manji broj starosjedilaca koji su zauzeli bolje kuće iseljenih Nijemaca. Te kuće su morali napustiti, osim aktivnih sudionika NOB-a koji su zadržali pravo na zauzete kuće. U isto vrijeme u naselju je boravilo oko 2.000 sezonskih poljoprivrednih radnika iz Makedonije (Đurić 1960, 73). Mještani Stanišića prve naseljenike su impresionirali srdačnim dočekom, darivajući ih jelima i pićima. Naseljenicima se svidjelo naselje, a saznali su i da je veće i bogatije od Riđice te su odlučili ostati u njemu gdje su zauzeli kuće duž Željezničke ulice u zapadnom dijelu naselja koji je bio najbliži željezničkoj postaji (Milunović 1986, 172; Đurić 1960, 74). Plan kolonizacije pokrajinske komisije u Novom Sadu s predsjednikom **Dimitrijem Bajalicom** nije se mogao mijenjati te je izdano naređenje da kompozicija mora produžiti za Riđicu.

Prema kolonistima se pokušalo pristupiti taktički, uvjeravani su da Riđica nije ništa lošije naselje od Stanišića, u izvjesnom smislu i bolje i ljepše naselje jer kroz njega protječe rijeka Plazović (Kidoš), ima nekoliko jezera bogatih ribom, te velike površine pod vinogradima jer je u pitanju voćarsko-vinogradarski kraj. Potom se pristupilo i političkim mjerama i pritiscima. Uvjeravani su članovi Partije i odgovorne osobe među kolonistima da svojim primjerom omoguće realizaciju planova kolonizacije. Na taj način osigurano je da 30 obitelji odmah krene put Riđice zaprežnim kolima, dok su im se ostale obitelji uz odbijanja i pokušaje da u Beogradu utječu na izmjenu plana kolonizacije pridružile nakon više od mjesec dana (Milunović 1986, 172-176). Nakon šest tjedana prijepora s vlastima naseljenici su bili primorani krajem 1945. godine preseliti u više grupa za Riđicu.

Naseljavanje Stanišića

Drugi transport, odnosno prvi koji je ostao u Stanišiću, s 230 obitelji i približno 1.500 članova s područja kotareva Sinj i Split stigao je u Stanišić 19. XII. 1945. Treći transport pretežito iz kotara Knin sa 180 obitelji i približno isto članova kao prethodni transport stigao je u siječnju 1946. Krajem siječnja iste godine došao je i sljedeći transport s oko 160 obitelji iz raznih krajeva Dalmacije.

Tijekom siječnja 1946. u Stanišić je prispio dio kolonista sa Šibenskog područja. Za naseljavanje iz nekih manjih sredina postoje sačuvani podaci. Iz Zatona je prva skupina kolonista od dvadesetak osoba krenula 13. I. 1946. Bila su to tri bračna para s 13 djece i jednom staricom. Tridesetak dana kasnije upućena je druga skupina od 23 obitelji s 59 djece i dvije starije osobe. Ukupno je u dvije skupine otišlo 128 osoba, od čega su bračni drugovi činili 34%, djeca 64% i starije osobe 2% ukupno iseljenih osoba iz Zatona (www.zaton-online.com). Naseljenici iz

nekadašnjeg kotara Metković sa 150 obitelji, uglavnom hrvatskih, činili su glavnu naseljenika u petom transportu tijekom ožujka 1946. U travnju i svibnju iste godine prispjele su i obitelji dalmatinskog podrijetla, 72 obitelji međuratnih naseljenika, iz Makedonije. Riječ je o uglavnom srpskim obiteljima s područja Ervenika, Pačena, Mokrog Polja i drugih mjesta u kninskoj, obrovačkoj i šibenskoj okolici kojima je nakon rata priznato pravo na kolonizaciju iz Makedonije u Vojvodinu (Milunović 1986, 171-172; Beljanski 1985, 130). Posljednji transport sa 150 obitelji pristigao je u jesen 1946. godine iz raznih krajeva Dalmacije. Oko 60 obitelji zadržalo se u Stanišiću dok su ostali preselili u Sivac. I nakon posljednjeg većeg transporta bilo je doseljavanja pojedinačnih ili manjih grupa obitelji. Ukupno je naseljeno 1.029 obitelji s 5.430 članova.

Zemlja novim stanovnicima

Dolaskom na odredište kolonisti su smješteni u zajedničke prostorije na dvadesetak dana. Prvih dana po dolasku kolonisti su dobivali hranu iz centralne kuhinje mjesnog narodnog odbora koja se nalazila na Glavnoj ulici (današnja Ulica oslobođenja). Nakon toga obiteljima su dodjeljivane pojedinačne kuće, a bilo je slučajeva gdje je više obitelji smještno u jednu kuću. Ubrzo je jedna ulica u naselju dobila naziv Dalmatinska prema regionalnom podrijetlu većine kolonista. Vanjskim interesentima, kolonistima, dodijeljeno je 11.500 jutara obradivih površina. Obitelji su dobivale između 6-8 do 10-14 jutara zemlje, ovisno o brojnosti obitelji i eventualnim posebnim zaslugama u ratu člana ili članova obitelji. Znatni broj kolonista

O putu u Stanišić iz Dalmacije svjedočio je **Ivan Musulin**: »Dobro se sjećam svoga dječaćkog ratnog puta, a nakon toga i doseljavanja u Bačku. Ja sam iz Staševice kod Ploča. Otac **Jozo** je kao partizan poginuo na Sutjesci, majka **Matija** je uzdržavala nas sedmero djece. Najprije nas je odvela u Zbjeg u Brindisi, a poslije rata nam je rečeno da idemo u Vojvodinu. Sjećam se da smo brodom koji se, vjerovali ili ne, zvao *Srbini* išli iz Ploča do Bakra, a onda u vagonima za stoku desetak dana do Stanišića. Put s mora u ravnicu je bio užasan. Svašta se tu događalo. Čuo sam da je bilo i poroda i smrti. Došli smo u nepoznato, moja majka kao udovica, jednako kao i sve udovice, prošle su najgore. Udovicama je bilo najteže. Dobili su najgore kuće, najmanje zemlje... Za te nesretne udovice nitko nije imao agitirati, učiniti da prođu što je moguće bolje, a ne najgore. Svi mi djeca, zajedno s našom majkom, obrađivali smo zemlju, radili na njivama, da bismo preživjeli«. (*Slobodna Dalmacija*, 27. IV. 2010.).

unosio je svoju zemlju u seljačke radne zadruge (Beljanski 1985, 131). Istodobno sa završetkom naseljavanja dalmatinskih obitelji izvršeno je dodjeljivanje zemlje mjesnim interesentima (ukupno 608 jutara). Zemlju je dobilo 100 mađarskih obitelji, 69 srpskih i 7 hrvatskih (Beljanski 1985, 131). Za razliku od ostalih naselja u Bačkoj, kolonisti se nisu značajnije grupirali prema podrijetlu krajeva iz kojih su se naseljavali već »od prvih dana, Primorci, Kninjani, Vrličani i dr. bili su izmešani među sobom« (Đurić 1960, 74), dok su starosjedioci ostali koncentrirani većinom u južnom dijelu naselja tzv. Jamrtalu. Iz njemačkog jammer tal »dolina plača«, »dolina bijede«, kako su Nijemci zvali siromašniji, niži i podzemnim vodama izložen dio naselja.

S druge strane, tijekom osnivanja seljačkih radnih zadruga 1946. godine postojala je polarizacija prema regionalnom podrijetlu kolonista. Najveći broj Hrvata bio je okupljen i vodio je zadruge: *Bratstvo i jedinstvo* s predsjednikom **Antom Reljom** i tajnikom **Antom Carevim** koja je okupljala koloniste iz kninskog kotara, *Krka* s predsjednikom **Matom Dodigom** i tajnikom **Josom Marinovim** koja je okupljala koloniste sa šibenskog područja, *Jadran* (**Mate Baus** i **Ante Šeparović**) koja je okupljala koloniste s otoka Korčule i *Napredak* (**Mate Bašić** i **Franko Marinković**) koja je okupljala koloniste s više dalmatinskih otoka (Beljanski 1985, 138-139). Od 867 obitelji koje su se zadržale u Stanišiću 1956. godine prema podrijetlu naseljavanja bilo je: iz nekadašnjeg kotara Sinj 242 obitelji, Benkovac 161, Knin 141, Split 111, Šibenik 85, Metković 49, Makarska 22, Drniš 21, Imotski 18, Zadar 6, Korčula 3, Vojnić 3, Otočac 2, Nikšić 1, Gacko 1 i Gračac 1 obitelj (Đurić 1960, 74). Analizom ishodišnih mjesta kolonista koje je objavio **Milenko Beljanski** nalazimo i nekoliko obitelji s područja Rijeke, Ivanić Grada i Dubrovnika (Beljanski 1985, 113-128), a postoje i sjećanja da ih je bilo s otoka Brača, no oni su se ubrzo po naseljavanju većinom vratili u zavičaj (*Slobodna Dalmacija*, 27. IV. 2010.).

Mario Bara
(*Godišnjak za znanstvena istraživanja*, br. 2)
Foto: www.ravnoplov.rs

Fra Péter Dezső, župnik župe Presvetog Trojstva u Surčinu

Više cijenimo ono što imamo u životu

Intervju vodila: Suzana Darabašić

Kada čovjek ode u misiju, možda na početku ima ideju da će nešto dati i pomoći drugim ljudima, a onda na kraju bude da se on mijenja najviše i da su ti ljudi njemu pomogli najviše, da se on obogatio i dobio. Tako sam i ja doživio ta iskustva

Prije tri mjeseca, 2. studenog, srijemski biskup mons. Fabijan Svalina uveo je svečanim liturgijskim obredom fra Pétera Dezsóa u službu župnika župe Presvetog Trojstva u Surčinu. Fra Péter Dezső rođen je u Apatinu. Osnovnu školu završio je u Kupusini, a gimnaziju u Somboru. Nakon što je u Subotici diplomirao na Učiteljskom fakultetu, vojni rok odslužio je u Novom Sadu. Godine 2007. započinje franjevačku postulaturu u Hrvatskoj, u Samoboru, u Hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda. Svoje prve redovničke zavjete polaže u Rijeci, u Marijanskom svetištu na Trsatu. Teološke studije započi-

nje u Rijeci, nastavlja u Zagrebu i završava u Budimpešti. Nakon diplomiranja vraća se u Hrvatsku, te svoju đakonsku godinu provodi u Koprivnici. Nakon svećeničkog ređenja namješten je u Našicama, gdje služi kao župni vikar, bolnički kapelan i duhovnik franjevačke mladeži. Godine 2017. u Subotici preuzima službe samostanskog vikara, ekonoma i glavnog urednika katoličkog lista *Hitélet*, na mađarskom jeziku. Nakon što je 2020. godine u misijama u Africi, u Južnom Sudanu, proveo tri mjeseca, u Slavoniji u cerničkom samostanu preuzima službe gvardijana, ekonoma i župnika u župi svetog Petra i Pavla apostola. Godine 2023. na poziv apostolskog vikara **Gerarda Zerdina** odlazi u Peru, te dvije godine služi kao apostolski misionar u Amazoniji. Vrativši se iz Perua, namješten je u franjevačkom samostanu u Zemunu, te preuzima župu Presvetog Trojstva u Surčinu. Želeći prenijeti vjernicima svoja iskustva s misijskih putovanja, fra Péter Dezső 24. siječnja organizirao je prezentaciju u surčinskoj župi sa svog putovanja u Peru.

► **Vaša je izvorna želja bila završiti Učiteljski fakultet i raditi u toj struci. Međutim, u jednom trenutku promijenite mišljenje i odlučite svoj život posvetiti Bogu. U kojem trenutku ste se odlučili za taj životni put?**

Dok sam studirao na Učiteljskom fakultetu u Subotici, počeo sam razmišljati o smislu života. Znao sam da ću fakultet završiti i dobiti posao, ali tražio sam nešto puno dublje. Mislio sam da život mora imati neko dublje i neprolazno značenje. Otvorio sam svoje srce više. Čitao sam beletristiku, išao u kazalište i na druga kulturna događanja i na kraju sam pozvan od drugih da dođem u crkvu. Odlazio sam često i počeo polako upoznavati Boga, postavljati mu pitanja i razgovarati s njim. Imao sam osjećaj da On odgovara na moja pitanja, da me sluša i doživljava. Shvatio sam da je On živa osoba, da me razumije i da mogu s Njim razgovarati. Otišao sam na ispovijed i pričest i počeo ministrirati. Uvidio sam da mi je jedini temelj i smisao života sam Bog. Želio sam posvetiti svoj život i predati ga Njemu, na slavu i na službu. Bio sam fasciniran svetim **Franjom Asiškim** koji je svoj put doživio veoma radikalno. Ako se predam Bogu do kraja, neka to bude istinito i radikalno. Tako sam želio taj put započeti. Budući da sam franjevce poznavao, bilo je logično da pokucam na vrata samostana. Krenuo sam u Samobor i počeo svoj franjevački put.

► **Nakon prve godine postulature odlazite na Marijansko svetište na Trsat. Kakva su Vaša iskustva iz tog razdoblja?**

Tamo počinjem svoj novicijat. To je godina kušnje, zatvorenija godina gdje učim o franjevaštvu, duhovnosti, povijesti i spisima svetog Franje. Tamo sam se pripremao za zavjete, jer redovnici i franjevci žive po zavjetima poslušnosti, čistoće i siromaštva. Ta tri zavjeta čine srž našeg života. Svi ljudi žele živjeti neovisno materijalno od drugih. Mi se upravo prepuštamo drugima u ruke što se tiče materijalnog. Svi žele biti materijalno osigurani i neovisni i svoji u ovome životu i oslanjati se na sebe, a mi upravo kao djeca, želimo biti ovisni, siromašni i čisti u svojim srcima i da nitko ne ometa naš odnos s Bogom.

► **Nakon polaganja zavjeta odlazite na studij teologije, prvo u Rijeku zatim u Zagreb i završavate ga u Budimpešti. Kako je izgledao Vaš životni put nakon završetka studija?**

Vratio sam se u Hrvatsku. Budući da govorim mađarski jezik, u Subotici gdje žive vjernici mađarske nacionalnosti, postoji potreba za svećenikom koji će raditi s njima na mađarskom. Bilo je logično da me vrate u Vojvodinu, u Suboticu. Tamo sam služio tri godine. Nakon toga odlazim u Afriku, a kad sam se vratio, bio sam župnik u Cerniku u Hrvatskoj tri godine, a zatim odlazim u Peru.

► **Koliko je na Vas utjecalo misijsko putovanje u Peru?**

Mene je poziv na misijsko poslanje, putovanje u Peru iznenadio. Biskup **Zerdin**, član naše franjevačke provincije, biskup i u Peruu, pozvao me da dođem tamo. On stalno traži svećenike da mu dođu pomoći u misijskom radu. Prihvatio sam i otišao u tu daleku zemlju bez znanja jezika. To mi je bio najveći teret i izazov. Tamo sam i radio i učio jezik. Živio sam u Amazoniji među domorocima i Indijancima. Nakon dvije godine stekao sam jedno iskustvo, jedan bogati doživljaj koji je ispunjen Bogom i milostima. Bio je to život s različitim trenucima upoznavanja s tim ljudima, sa suživotom i suradnjom s njima. Bogu hvala i zahvaljujem našem biskupu Gerardu i Bogu, što sam mogao dvije godine provesti u Peruu.

► **Kakva su Vam iskustva s tih putovanja?**

To je za mene jako vrijedno iskustvo. Ti ljudi u Peruu, odnosno u cijeloj Latinskoj Americi, nemaju puno osjećaja za vrijeme. Puno su opušteniji od nas, ne žure nigdje i više puta kasne. Svete mise uvijek smo započinjali malo kasnije jer oni nisu dolazili na vrijeme. Tamo sam naučio biti puno više strpljiv i opušteniji. Vratio sam se u Europu s tim mentalitetom, da neke stvari koje mi mislimo da su iznimno važne i želimo ih hitno i brzo riješiti, zapravo nisu najvažnije u našim životima. To iskustvo dalo mi je veliko olakšanje i danas puno opuštenije gledam na svoj život i na svoje vrijeme i poslove.

► **Peru je samo jedna od zemalja u kojoj ste boravili. Koje zemlje ste još posjetili?**

Bio sam u Africi, u Sudanu oko tri mjeseca. Tamo sam također dobio puno toga od tih ljudi. Svakog mjeseca odlazili smo u jedan izbjeglički kamp u kojem i danas živi 10.000 ljudi. Kada smo tamo slavili misu, vidjeli smo da oni koji egzistencijalno nemaju ništa na ovom svijetu, budući da svaka obitelj ima samo šator, kada dođu na misu susreću Boga na drugačiji način nego mi. Mi se više oslanjamo na materijalne stvari. Osigurani smo i imamo puno toga u životu, a oni nemaju ništa. Kada dođu na misu, od Boga očekuju sve u egzistencijalnom smislu. Onda je i njihova molitva puno snažnija i ispunjenija vjerom. Oni i plaču i mole i pjevaju. Izražavaju svoje emocije i stvarno doživljavaju Boga. To je na mene ostavio veliki dojam što se tiče Afrike.

► **Kako žive ljudi u Peruu i kako su Vas prihvatili?**

Oni su prilično zatvoreni i teško je doprijeti do njih. Pristupili smo im s dobročinstvom, kako bismo im pokazali da im nismo neprijatelji, da im ne želimo zlo i da želimo

biti prijatelji s njima. Ako postanemo prijatelji, onda možemo nastaviti raditi. Nosili smo pakete pomoći siromašnim obiteljima i starijim ljudima. Njihove kuće nemaju naš europski stil. U kućama imaju samo osnovne stvari. To nije zato što su oni siromašni. Onaj tko ima novca, ima sličnu kuću. Oni nemaju potrošački mentalitet, za razliku od nas. Mi kada imamo novca, odmah kupimo nešto novo, renoviramo kuću i važno nam je da naša kuća izgleda lijepo. Njima to nije važno. Oni koji imaju novca kupuju dobar auto, džip, jer imaju plantaže kaka, kave, banana i ananasa u brdima. Tamo rade i prodaju te proizvode. Kada padne kiša, treba im bolji auto kako bi mogli doći do tih plantaža. Zato novac troše radije na kupovinu auta, jer im je to potrebnije nego izgled kuće.

► **Gdje je najviše katolika?**

Indijanci i svi ostali u Amazoniji su protestanti. U drugim krajevima su katolici. U Amazoniji je katolička misija počela relativno kasno, oko 1750. godine. Ljudi u Amazoniji nisu se mogli spuštati dolje zbog različitih bolesti i plemena koji su bili agresivni. I danas nema dovoljno katoličkih svećenika u Amazoniji. Jedna njihova biskupija (vikarijat) veličine je cijele Hrvatske. Ima samo 40 svećenika i to nije dovoljno. Onda su ljudi zapušteni jer nemaju svete mise, ispovijedi niti vjeronauk.

► **Prezentacija vjernicima Surčina Vašeg putovanja i boravka u Peru samo je jedna u nizu koje planirate. Što ste željeli postići ovom prezentacijom?**

Želim utjecati na vjernike i otvoriti im vrata umova kako bi vidjeli da nisu samo Vojvodina, Srijem i Surčin centar života, nego da postoje različite kulture i mentaliteti kao i različite potrebe i teškoće križeva. Čovjek kad to vidi i doživi, onda se i on mijenja i počinje na svoj život drugačije

gledati i doživljavati sebe, možda i cijeniti više ono što ima u životu, blagodati i milosti što dobivamo od Boga. To su izvanredne stvari i mi nismo svjesni toga. Želim podsjetiti vjernike na to.

► **Napicali ste autobiografiju. Kada ćemo imati priliku pročitati je?**

Autobiografija je tiskana, ali još uvijek nije stigla iz tiskarnice. U knjizi je opisan moj životni put od Subotice gdje sam studirao i upoznao Boga, zatim sve druge postaje gdje sam bio. U putopisima sam predstavio svoj put. Čim je dobijem, planiram je predstaviti i omogućiti vjernicima da čitaju sve ono što sam doživio, ne samo svoja putovanja nego i postaje gdje sam dosad bio i u Vojvodini, Hrvatskoj, Australiji i u Južnoj i Sjevernoj Americi. Imao sam puno doživljaja i iskustava i to želim s drugima podijeliti. Sa svih putovanja puno sam toga naučio. Kada čovjek ode u misiju, možda na početku ima ideju da će nešto dati i pomoći drugim ljudima, a onda na kraju bude da se on mijenja najviše i da su ti ljudi njemu pomogli najviše, da se on obogatio i dobio. Tako sam i ja doživio ta iskustva.

► **Prošla su gotovo tri mjeseca kako ste župnik u Surčinu. Jedno novo iskustvo i rad sa zajednicom u novoj župi. Jeste li se navikli na novu župu?**

Osjećam se dobro i puno vremena provodim sam. U svojim misijama imam iskustvo i pripremljen sam na život u samoći i to mi ne smeta. Poslanje u Surčinu vrijedi godinu dana i nakon toga ću vidjeti kako će se naša provincija postaviti prema Srijemskoj biskupiji, hoćemo li ostati tu ili će me poslati dalje negdje. Zajednica me lijepo prihvatila i drago mi je zbog toga.

Završen prvi natječaj *Cro-Fonda* za poljoprivrednike

Pred povjerenstvom 353 prijave

Prvi natječaj za poljoprivrednike Fondacije za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji *Cro-Fond* je završen, a u sljedećoj fazi slijedi rad povjerenstva koje će razmotriti pristigle prijave i donijeti odluku o raspodjeli sredstava. Upravitelj fondacije **Lazar Cvijin** za naš list izjavio je kako su pristigle 353 prijave sa svih područja Vojvodine.

»Ono što je sada sljedeći korak jest rad povjerenstva, provjera prijava i arhiviranje. Povjerenstvo će se sastati 2. veljače i tada će evaluirati i ocjenjivati projekte pomoću bodovne liste kriterija koja će biti utvrđena upravo na toj sjednici. Izuzetno smo zadovoljni odazivom naroda u uvjetima kada su bili blagdani, ljudi su izuzetno dobro reagirali. Neke lokalne samouprave u području Srijema pravile su problem oko potvrda za posebni birački popis, u općinama Stara Pazova i Inđija nisu ih htjeli izdavati. U Gradu Subotica postojali su tehnički problemi oko izdavanja potvrda o izmirenim poreznim obvezama. Te pojave su pravile ljudima probleme i neki se nisu zbog toga mogli prijaviti. Očekuje se da je vrijednost svih zahtjeva oko dva milijuna eura, što znači da smo glede prvoga djela ispunili ono što smo očekivali. Postoji velika potreba ljudi, očekuje se nastavak natječaja koji je odobren od

Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva Republike Hrvatske od milijun eura. Čim se završe svi procesi oko ovoga natječaja, nastavlja se drugi, a polovicom ožujka se očekuje potpisivanje ugovora za prvi natječaj. Anticipira se još veća zainteresiranost za sljedeći natječaj«, rekao je Lazar Cvijin.

Poticaji za poljoprivrednike potpora su Hrvatima u Srbiji koju financira Hrvatska. Za financiranje ovog programa Vlada Republike Hrvatske osigurala je ukupno 500.000 eura, a natječaj se provodio temeljem ugovora o financijskoj potpori potpisanog između Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Fondacije *Cro-Fond*. Cilj programa je očuvanje i razvoj ruralne prisutnosti Hrvata u Srbiji, jačanje konkurentnosti i modernizacije poljoprivredne proizvodnje, poticanje povratka mladih na selo te doprinos demografskoj stabilnosti hrvatske zajednice. Poseban naglasak stavljen je na razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i proizvodnju s većom dodanom vrijednošću. Na natječaj su se mogle prijaviti pravne i fizičke osobe registrirane u poljoprivredi u Srbiji koje pripadaju hrvatskom narodu i ispunjavaju uvjete propisane natječajem.

Ivan Ušumović

Miroslav Čatalinac, glazbenik

Naš problem je ovaj podivljali kapitalizam

»Mi stvari nazivamo svojim pravim imenom i možda baš upravo zbog toga svojom malo mračnijom stilskom figurom dopiremo do tolikog broja ljudi«, kaže Čatalinac

Miroslav Čatalinac, koji nastupa pod pseudonimom **Chakka Svraga**, prepoznatljivo je ime na reggae/dub sceni u Hrvatskoj, ali i u regiji. Ovaj pjevač (MC) i tekstopisac ima dug staž u glazbi, kao član različitih skupina/kolektiva i »kolaboracija« od rodne Vojvodine (Zion Crew, Line Out, Ruski lekari) do Hrvatske (Kali Fat Dub, BarabaDUB Sound System, KaliKamo), gdje već dulje vrijeme živi i stvara.

opasna ekipa, gdje se slušala 'prava' muzika i gde su se štovali dobri bendovi. Slušao se i punk i metal, domaće i strano, snimale su se kazete, bilo je svirki u *Škorpionu* i u Domu kulture, dva diska, kuglana, radio klub i tridesetak velikih i malih kavana, bircuza, čardi, bistroa, krčmi, stotine nezaboravnih izlazaka i rođendana, odlazaka na Dondo i Adicu, ludovanja na Českom... Toliko sam

Bereg i Bezdan

Čatalinačeva životna priča započela je u Beregu. Na prijelazu iz trećeg u četvrti razred osnovne škole seli s obitelji u desetak kilometara udaljeni Bezdan. Školu *Mošu Pijade* zamijenio je *Bratstvom-jedinstvom*.

»Ako pričamo o najranijem bosonogom djetinjstvu, uvijek se rado sjetim velikih porodičnih okupljanja, galame, vike, pune kuće i dvorišta, laveža pasa, gusaka, čardaka, proštenja, kolinja, prvomajskih odlazaka u šumu, Dunava, Kendije, prvih kampiranja, ribljih paprikaša, *velikog bostana i bašče*, berbe kukuruza, kuhanja pekmeza i spremanja zimnice, deda **Matijinih** mudrolija, baba **Mariškine** kuhinje, **Janjinih štrigarija**, **Lacikinih** gromoglasnih psovki jer sam jako mnogo vremena provodio upravo s njima. Moji su roditelji svojim brakom spojili dva naizgled nepojiva svijeta u jednu šašavu i šarenu vožnju ringišpilom i ja sam im do neba na tome zahvalan«, prisjeća se naš sugovornik.

Alternativa u Monoštoru

Svoj glazbeni put, inspiriran alternativnim žanrovima, započinje u mladosti. Ključna mjesta događanja su Monoštor i Sombor.

»Iako sam rođen u Beregu i nakon što sam se s obitelji preselio u Bezdan, najljepše dane svoga momčenja proveo sam u Bodrogu. To je bilo mjesto gde se kretala

Foto: Jovana Semiz

se bio odomaćio da me se nisu mogli riješiti, a onda se tu negdje dogodio i Zion Crew, pa onaj *Change fest* na Štrandu s Line Outom, **Šacom** i **Ninom**, pa *Waking Dub*, pa *Regeneracija Dunava*, pa onaj najsajjniji *Bob Marley tribute session* kod Don Mareta i Ruski lekari i svašta još. Bilo je to vrijeme kada je u Somboru bilo pet-šest odličnih prostora za svirku, a *Regeneracija* je živjela svoje renesansne zlatne dane. To je bio ozbiljan temelj za sve moje sadašnje putešestvije, priče, pjesme«, kaže on.

Željeznica i odlazak

Kako se od alternativne glazbe ne da živjeti, Čatalinac je u mladosti radio na željeznici, poput svoga djeda i oca.

Taj posao, kako priča, nije bio nimalo obećavajući, što je bio jedan od razloga da »ode preko mosta 51. divizije prema Batini i više se ne osvrće«:

»Sedam sam godina slijedio porodičnu liniju željezničke tradicije i 'strogo kontroliranih vlakova'. Djed je bio pružni radnik, otac nadzornik skretnica, a ja manevrist. To je onaj do ušiju tavat mašču zamazan lik koji rastavlja i sastavlja vagone, radi 12/24, 12/48, koji kad ima para, nema godišnji, a kad ima godišnji, nema para... Jedno vrijeme sam bio pozicioniran na Bloku broj 2 u Subotici, tamo kod podvožnjaka, zatim su me prebacili u Sombor na manevru, pa budi malo skretničar, pa avizer, pa čuvar stanice, pa čistač skretnica. I tako u krug kroz rđave vagone i uznapređovalu ambroziju koja je na kraju i progutala sve iza četvrtog kolosijeka«.

Bez većeg plana – što i kako, odlazi za Zagreb.

»Niti su to bile studije, niti je to bio posao. Krenuo sam prema Beču, **Cef** mi je na zagrebačkom kolodvoru rekao da je to Beč, ja sam izašao, ostalo je povijest. Bačka škola. Nit je mene tko tjerao, niti sam ja od čega bježao. Drugi razlog bila je tadašnja brzorastuća i vrlo potentna sound system scena u Zagrebu. Reggae.Hr svirke i rođendani, Bass Culture, Radikal Dub, Digitron, Antenat, Stillness, Jahtice, BamWise, Seasplash, Gorica, Joke, Osi- jek, KSET, Močvara, Pauk, Masters, Medika.... Sve je to imalo ogroman utjecaj na mene. Snažno me je zgrabilo i obuzelo i od tada me ne pušta«, prisjeća se on.

Zagreb, Slunj, Šibenik, Zagorje

U Hrvatskoj je već skoro dva desetljeća. Osim u Zagrebu, živio je i u Slunju te Šibeniku. O tim godinama, pro- žetim glazbom ali i značajnim životnim iskustvima, kaže:

»Sedam godina Zagreba, par godina Slunja i sedam godina Šibenika dalo mi je priliku da upoznam ogromnu količinu najrazličitijih živih bića, da upoznam **Romanu**, da ona pronađe našeg voljenog Kripija i Sarmu i Zvo- neta, da slavim njihovu sreću, da ljubim njihove njuške, da čujem njihove boli, da pišem, da se pokumim s **Mar- lićima (Marguš+Lalić=Marlić)**, da pričam, da učim, da upoznam sebe, da naučim nešto o maslinama, da se izdovoljim mora i vina i blitve, da kada se smijem da se tresu brda, da kada plačem da ne plačem sam. Dalo mi

je slobodu da budem to što jesam, da se bez ikakve za- drške kreativno izrazim i da to netko čuje, pročita, zavoli, u srce da ga takne. Dalo mi je i da upoznam i zavolim ljude kojima nije bitno tko si i što si i odakle dolaziš već što u sebi nosiš, a to nije malo. Da je malo ne bi se ni znalo. Puno toga čuči u nama i čeka da proklija i zadivi svijet. Nismo ni svjesni što nam je u genetskom amanetu ostavljeno. Nekada iznikne i korov. Ali ne smije se zbog

toga odustajati. Ja sam to nešto svoje dvadeset godina zalijevao pričama koje su mi dragi ljudi pričali. Sad je vrije- me da ja pričam«.

KaliKamo i Jedinstvo

Aktualni sastav s kojim na- stupa – KaliKamo, za Čata- linca je »rezultat dvadesetak godina traženja sebe i sebi sličnih, kreativnih, iskrenih, radnih i vrijednih i raskalaš- nim idejama i rafiniranom dobrotom nakrcanih ljudi«. Prošle su godine objavili za- paženi album *Jedinstvo* koji su nedavno promovirali na svirkama u Beogradu, No- vom Sadu i Zrenjaninu. Ina- če, na omotu albuma nalazi se fotografija kolutske kava- ne *Jedinstvo*.

»KaliKamo se dogodio ne- planski, uplivom nekih čud- nih slučajnosti, posredstvom nekih čudnih ljudi na nekim još čudnijim mjestima. Album je došao kao grom iz vedra

neba. Znali smo što želimo i koga bismo voljeli pozvati da nam pomogne pri njegovoj realizaciji. Brzo smo ga skoc- kali, još brže snimili. **Ognjen** je odradio majstorski posao u studiju. **Đuro, Roko i Dino** su, iako dolaze iz potpu- no različitih svjetova, albumu dali nešto što se ne čuje svakoga dana. Kada se na kraju svega Ognjen dohvatio gitare, saksofona, trombona, saza i prihvatio naš poziv da nam se pridruži u bendu, bilo mi je jasno da će ovo biti nešto veliko. Uostalom, sve što vas zanima može se čuti u sedam naših pjesama koje drže *Jedinstvo* visoko na ljestvici regionalnih izdanja. A kavana je i dalje tamo. Još se drži. Ni ova joj zima ni pera nije odbila. Krov je propao, ali zidovi stoje«, priča naš sugovornik.

Tekstovi i kostimi

Čatalinčevi su tekstovi jasno angažirani i dotiču se broj- nih problematičnih tema – od politike, preko položaja rad- nika do ekologije. Njegovi stihovi pozivaju na razmišlja- nje, a ironija u njima služi tek kao protuteža banalnosti.

»Mi ne izmišljamo, ne uljepšavamo i ne ulizujemo se ljudima izvještačenom slatkorječivošću. Mi stvari nazivamo svojim pravim imenom i možda baš upravo zbog toga svojom malo mračnijom stilskom figurom dopiremo do tolikog broja ljudi koji se vole zabavljati, ali i razmišljati svojom glavom dok se zabavljaju, koji paze jedni na druge i koji znaju da im se na našim svirkama ništa loše ne može dogoditi. Tu smo da se družimo, ali smo isto tako tu i da nešto naučimo. Ne pristajemo na kompromise, na svirke s mizoginim, ksenofobnim, seksističkim nastrojenim i homofobijom sklonim izvođačima, podržavamo naše sestre u borbi za njihova prava, pričamo o femicidu i pišemo o Palestini i genocidu koji se u njoj događa, solidarni smo s ljudima koji srčano, iskreno i s puno volje i ljubavi vode svoje prostore i organiziraju mala festivalska utočišta za sve nas. Protivimo se divljoj militarizaciji, stadijskom šovinizmu, medijskoj kakofoniji, napadima na strane radnice i radnike. Nisu naš problem strane radnice i radnici, manjine, Romi, Srbi, Hrvati, Mađari... Naš problem je ovaj podivljali kapitalizam koji se, kad god je ugrožen, hitro presvuče u fašizam, a to ti nitko neće reći na televiziji. To je problem i to su teme koje obrađujemo i na probama i na privatnim druženjima i u našim pjesmama i na našim koncertima. Kao što sam nedavno naveo: 'Pripremamo se na sto godina rata, a priželjkujemo da već sutra bukne neki novi mir.'«

Chakka Svraka prepoznatljiv je i po kostimiranim i maskiranim scenskim nastupima:

»To je jedan način da se kreativno izrazimo i nošnja se mijenja u zavisnosti od situacije, prilike i poruke. Prilikom jednog od nastupa u Bodrogu (Monoštoru) odijelo koje sam planirao nositi ostalo je u drugom kombiju i ja sam morao smisliti neku zamjenu. U Domu kulture stajale su dvije šokačke narodne nošnje: muška i ženska. Pitao sam prijateljicu je li ok da posudim nošnju za nastup. Ona je bila oduševljena idejom i krenula je skidati mušku nošnju s figure. 'Zdenka, ali ja želim žensku.' Zdenka je samo zakolutila očima jer je znala kuda to vodi. Cure iz lokalnog KUD-a nisu bile oduševljene nastupom, ali nisu ni znale da je mene Janja slala na folklor dok većina njih nije bila ni u planu. To je bio nastup za moju baba Janju. Nakon toga sam i baš zbog toga snimio singl *Sisvete* koji je učinio da se ratne sekire zakopaju brzinom svjetlosti.«

Porodična naslijeđa

U rodni kraj dolazi i dalje, ali ne toliko često.

»Moji su se prijatelji i prijateljice razvili po cijelom svijetu trbuhom za kruhom tako da se sada srećemo samo par puta godišnje. Ali održavamo plamen prijateljstva i kad god se sretnemo samo nastavimo tamo gdje smo stali«, kaže on.

O povijesti obitelji Čatalinac puno je, kaže, naučio iz *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*.

»Ima ta jedna veća zgrada u Beregu za koju svatko tvrdi da je bila nešto drugo. *Leksikon* je objasnio da je ta zgrada bila prvi kino u selu, u selu koje danas nema ni poštenu prodavaonicu. Pokazao mi je i Čatalinčev drum

i otkrio prve Čatalince u tom dijelu Vojvodine i još stotine stvari koje sam gutao gladan znanja o svojim korijenima, porijeklu, porodičnom stablu i ljudima koji su me na svijet donijeli u ovoj močvari omeđanoj Dunavom i Tisom, DTD-om, Velikim bačkim i Bajskim kanalom. Drugi dio porodice došao je iz Čuruga, a njihova priča obiluje gorčinom i tvrdim ponosom. Bili su to jaki, otporni i tvrdi ljudi koji su se uhvatili u koštac i s kraljevima i s vlastelom i s ugarskim nižim plemstvom i s feudalnim kneževima i sa seobom Srba i s vlastima komunističke Jugoslavije i s mađarskim *honvedima* i s u fašizam ogrezlim *dojčerima* i

s vojnicima 3. ukrajinskog fronta Crvene armije. Kada su ih prvi put 'raskulačili', nastavili su vrijedno krčiti put svog golog opstanka na salašima sjeverne Bačke. Kada su ih drugi put 'raskulačili', oni su zauvijek odbacili svoje kuke i motike i povukli se u Bezdán gdje su poslije nekoliko generacija nestali tiho kao što su i došli. Rekli su da oni više ne žele stjecati i da će rađe umrijeti na tuđoj njivi nego ponovo gubiti svoju.«

Svoju budućnost Čatalinac vidi u već spomenutom Zagorju, uz daljnje bavljenje tekstovima i glazbom.

»Planovi za Zagorje se roje. Pčele, kesteni, jabuke, smokve, vinograd, šuma... Dok bude toga, bit će i albuma, muzike i pjesme. Bit će to početak jednog novog poglavlja. Poželite mi sreću.«

D. B. P.

Budućnost graditeljstva: armirani pijesak!

Željeznički kolodvor i prostor oko njega svako malo postaju tema od općeg interesa, i to ne zbog kvalitete urađenih poslova, zbog funkcionalnosti zgrade ili pak suvremenih perona i natpisa na mađarskom i hrvatskom jeziku kao potvrđama visokih standarda u poštovanju nacionalnomanjinskih prava nego upravo suprotno: zbog opće opasnosti koja je posljedica loše – slobodno možemo reći ezermješterski – otaljanih radova. Nakon preživljavanja pasarele, koja je u vrijeme »rekonstrukcije« podvožnjaka bila projicirana više za alpiniste a manje za građane; nakon intervencija pur-pjenom u krpanju pozamašnih rupa na samome mostu na kom prolaze vlakovi; nakon stavljanja van funkcije dizala poslije svake manje kiše i prokišnjavanja pothodnika do mjere da je ljetos morao biti zatvoren i nakon konačnog javnog priznanja da je subotički željeznički kolodvor jedan od pet (od ukupno šest na relaciji do Beograda) u kategoriji nesigurnih za korištenje te zbog toga mora biti zatvoren, javnost je početkom tjedna svjedočila još jednom događaju koji je korak bliže na putu do katastrofe.

Riječ je o urušavanju dijela zida na uglu Parka Ferenc Raichla i Ulice Maksima Gorkog, odnosno prostora koji je prije dvije godine bio predmet »rekonstrukcije«, tj. tik do zgrade Pošte, a preko puta sjedišta Gradskog odbora Srpske napredne stranke. Ne treba biti arhitekt, građevinski inženjer ili osoba sa završenom osnovnom školom pa da se dođe do zaključka da je do prave erozije tla došlo uslijed snijega, odnosno njegovog naglog otapanja jer je to proces koji se – mimo očiju javnosti i bez ideoloških primjesa – odvija(o) unutar samog sebe, a velika količina vlage ga je samo dodatno ubrzala. Nešto slično – samo mnogo dramatičnije – dogodilo se koncem studenoga kod Centra izvrsnosti u Kragujevcu kada je, također zbog erozije, naočigled građana tek izgrađena cesta za nepunu minutu prepolovljena kao škarama presječena, a svježe formirani krater dosegao je do samih pločnika novoizgrađenih stambenih objekata. Ti događaji, i u »njihovom« i u »našem« slučaju, na vidjelo su iznijeli kvalitetu urađenih poslova i živi su svjedoci ne samo nestručnosti izvođača nego i koruptivnosti sustava koji samo pukom srećom za ovih godinu i tri mjeseca na duši ne nosi na desetke ili stotine žrtava u odnosu na početnih šesnaest u Novom Sadu.

Ono što, međutim, dodatno ne samo da zabrinjava nego i izaziva gnjev običnoga građanina jest činjenica

da nadležni i o posljednjem događaju šute kao da se srušio kokošinjac na napuštenom salašu u Marinkić kraju, a ne o zidu kod kolodvora u samom središtu grada. Umjesto da promptno izađe na mjesto događaja i opravdano bijesan traži ispitivanje zbog čega je došlo do urušavanja zida i, naravno, odgovornost za to, gradonačelnik **Stevan Bakić** i vrh lokalne samouprave ovu sramotu prepuštaju šutnji i zaboravu. Umjesto da makar jednom kažu »mea culpa«, vrh lokalne samouprave preko svoje press službe nakon urušavanja zida šalje obavijesti o održanoj 48. sjednici Gradskog vijeća, radu komisije za dodjelu stipendija i poziv na konferenciju za novinare u povodu jučer

održane sjednice Skupštine grada. Za to vrijeme, kao da se kod kolodvora ništa nije dogodilo, tehnički direktor Predškolske ustanova *Naša radost* i vođa uposlenih u toj ustanovi na mitinge Srpske napredne stranke (u radno vrijeme) **Veljko Vojnić** pompozno najavljuje otvorenje prvog bunjevačko-srpskog vrtića u Tavankutu, i to bez osposobljenog kadra za to jer katedra za tzv. bunjevački jezik ne postoji niti na jednom fakultetu, a mediji, među ostalim, bilježe da se najbolja »krompirača« služi na *Bunjevačkom prelu* u Bajmaku ili pak da je **A. J.**, »upravljajući vozilom marke *mercedes*«, zbog velike brzine isključen iz prometa. O urušavanju zida – pogodili ste – naravno niti riječi. Niti riječi o istom događaju nismo mogli čuti ni od vrha struke: Javnog poduzeća za

upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje ili pak od nekog od uposlenika s Građevinskog fakulteta da građane umire i kažu kako se, eto, to isto događa i u Indiji i u Španjolskoj, da ovo odronjavanje pripada kategoriji erozija manjeg intenziteta jer mi, na sreću, nismo planinski kraj; da se tu i tamo možda još može dogoditi urušavanje dijela ponekog mosta ili podvožnjaka i da je stoga najbolje obući se slojevito i ne ići dionicama za koje mislimo da su potencijalno opasne.

Na koncu, ne bi bilo zgoroga da netko od pobrojanih, uključujući i vrh lokalne samouprave, budućim izvođačima ili popravljivačima radova svojih prethodnika preporuči da prilikom sljedećih radova sličnoga tipa, kao preventivu odronjavanja, koriste armirani pijesak. Em je lako dostupan, em je jeftin.

Z. R.

Kamionska blokada granica sa Schengenom

Rampa i na prijelazima s Hrvatskom

Od 26. siječnja traje kamionska blokada graničnih prijelaza zemalja zapadnog Balkana sa zemljama Europske unije. Problem je dosljedna primjena sistema EES po kome se u zemljama Schengena može ostati najdulje 90 dana u periodu od 180 dana, što vozačima kamiona predstavlja problem

Tisuće kamiona iz Srbije od ponedjeljka, 26. siječnja, u blokadi drže granične prijelaze prema zemljama Schengenske zone. Kako je priopćilo JP *Putevi Srbije*, a pozivajući se na informacije Uprave granične policije, blokirano je 17 prijelaza za izlaz teretnih vozila iz Srbije, a dio njih i za ulazak. Ulaz i izlaz teretnih vozila blokirani su i na prijelazima s Hrvatskom: Bezdan, Bogojevo, Šid, Batrovci, Bačka Palanka. Putnički promet odvija se bez zastoja.

Razlog blokade je pooštren sustav ulaska i izlaska iz Europske unije, prema kome vozači iz zemalja koje nisu članice EU mogu u Schengenskoj zoni boraviti najduže 90 dana u periodu od 180 dana. Odredba koja vozačima ograničava boravak u zoni Schengena postoji od 1985. godine, a problem je počeo 2008. kada je velika grupa zemalja ušla u Schengen, a naročito od ulaska Hrvatske, Bugarske i Rumunjske u sistem.

Osim vozača iz Srbije, u blokadi su i prijevoznici iz Makedonije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Tijekom trajanja ove blokade, koja će, kako je najavljeno, trajati najmanje sedam dana, iz Srbije se propuštaju kamioni koji prevoze municiju i žive životinje, a kada je u pitanju ulazak iz Schengenske zone u Srbiju – kamionima koji

prevoze žive životinje, lijekove i municiju. Dosljedna primjena EES sistema po kome vozači kamiona u Schengenskoj zoni mogu boraviti najduže 90 dana u periodu od šest mjeseci otežala im je posao, a zbog prekoračenja duljine boravka bilo je i uhićenja i deportiranja.

»A pogotovo je problem što se ulaz, odnosno izlaz, od minute računa kao cijeli dan, što dodatno smanjuje tih 15 dana, koliko bi mjesečno mogli raditi, mi smo dovedeni u situaciju da nema nikakvog ekonomskog interesa. Vozač ne može zaraditi plaću, mi ne možemo pokriti troškove i morali smo stati«, kazao je tijekom blokade za medije predstavnik Udruženja prijevoznika Srbije **Neđo Mandić**.

Dnevni gubici 55 milijuna eura

Granične prijelaze u blokadi obišao je predsjednik Privredne komore Srbije **Marko Čadež** koji je izjavio da države Balkana zbog blokade imaju dnevnu direktnu štetu od 100 milijuna eura.

»Direktna šteta za Srbiju svakog dana je 55 milijuna eura. Uz to, kompanije koje ne uspiju izvesti robu na vrijeme, plaćaju penale, koji se kreću od 10.000 do 50.000 eura po danu«, rekao je predsjednik PKS-a.

Ekonomist dr. sc. **Ljubodrag Savić** kazao je za *Euronews Srbija* da će novi mehanizam kontrole dovesti lančano do niza problema.

»Posljedice mogu biti vidljive i za Srbiju, ali i za zemlje, odnosno poduzeća, kojima je namijenjena roba iz Srbije. Dobro je poznato da je Srbija dosta uključena u privredu Europske unije, prije svega Njemačke. Srbija ima dvosmjernan promet – prije svega kod nas je najveći broj njemačkih tvornica, koje su praktično u takozvanom lancu opskrbe, odnosno komponentaši, koji proizvode za njemačku tvrtku«, kazao je Savić.

Kako kaže, ovi problemi negativno će utjecati na rast BDP-a.

»Dalje, pitanje je hoće li ti ljudi zadržati zaposlene radnike u kompaniji. Ako prijevoznici ne mogu raditi, poslodavci će im u najmanju ruku dati slobodne dane. Pitanje je kako će se ti slobodni dani regulirati u kompaniji. Vidljiv će biti utjecaj na BDP, utjecaj na izvoz, utjecaj na priljev sredstava tih radnika, u smislu poreza i doprinosa, a sve to ide u domaći proračun«, kazao je Savić za *Euronews Srbija*.

Čeka se Europska komisija

Sistem EES ne uvodi nove mjere, ali je njegova dosljedna primjena za vozače koji dolaze iz zemalja van te zone stvorila probleme. Prema Schengenskim pravilima, državljani zemalja koje ne moraju imati vizu imaju pravo

na 90 dana boravka u Schengenskom prostoru u periodu od 180 dana, a svaki duži boravak mora biti pokriven dugoročnom vizom ili nacionalnim aranžmanima.

»Europska komisija prati što se događa s prijevoznici-ma sa zapadnog Balkana, koji blokiraju teretne prijelaze sa zemljama Schengena, i u kontaktu je s partnerima iz regije i radi na rješenjima njihovih problema«, izjavio je portparol EK **Markus Lammert** na redovitoj konferenciji za medije.

Kako je kazao, EK je svjesna da neke profesije s visokom mobilnošću, poput kamiondžija, sportaša i umjetnika na turneji, mogu imati potrebu boraviti duže od 90 dana u Schengenu i upravo ta tema u fokusu je Europske komisije.

»Prva kratkoročna mjera koja bi mogla ublažiti sadašnju situaciju jest promjena metodologije obračuna vremena provedenog u Schengen zoni, da se ne računaju dani provedeni u Schengen zoni, već da se računaju minuti, sati, ako treba i sekunde, kao i da se ne računa tzv. pasivna vožnja, a to je čekanje na granicama i spavanje u kamionima«, kazala je prilikom obilaska kamiona na Batrovcima ministrica građevinarstva, prometa i infrastrukture **Aleksandra Sofronijević**.

Nakon tri dana blokade, kada je završen ovaj tekst, konkretnih pomaka i razgovora nije bilo.

Z. V.

Foto: Beta/Saša Đorđević

Zemlje EU najveći trgovinski partneri

Prema podacima Zavoda za statistiku, za 11 mjeseci prošle godine ukupna robna razmjena s inozemstvom iznosila je 7,9 milijardi dolara. Izvezeno je robe u vrijednosti od 3,4 milijarde dolara, a uvezeno je robe za skoro 4,3 milijarde dolara. Zemlje članice Europske unije čine 58,4% ukupne razmjene. Najviše se izvozi u Njemačku i Italiju.

Najviše robe uvozi se iz Kine, a iza nje su Njemačka i Italija.

Proslava Svetog Vinka u Petrovaradinu

U čast zaštitnika i vinograda

U organizaciji HKPD-a *Jelačić* u prostorijama DVD-a u Petrovaradinu 25. siječnja održano je druženje povodom obilježavanja Svetog Vinka, zaštitnika vinograda i vinogradara. Ovo je tradicionalno druženje petrovaradinskih Hrvata koje označava početak nove kalendarske vinogradarske godine. Na njemu se okupljaju članovi petrovaradinske udruge, njihovi prijatelji, stanovnici Petrovaradina, kako bi obilježili ovaj važan i tradicionalni običaj za svoje podneblje.

Petrovaradinci tradicionalno odlaze u vinograd na blagdan Svetog Vinka 22. siječnja, posvećuju ga i blagoslivljaju, a nekoliko dana kasnije organiziraju druženje. Na taj način žele održati tradiciju svog vinogradarskog

kraja u spomen na brojne vinograde po kojima je ovaj kraj nadaleko poznat.

»Petrovaradin i petrovaradinsko vinogorje poznati su kao vinogradarska regija. Naša vina bila su nekada poznatija nego sada. Međutim, iako danas ima manje vinograda, tradicija je ostala. Tradicionalno se svake godine okupljamo kako bismo proslavili Svetog Vinka. Ovaj događaj je izuzetno značajan zato što se naša udruga bavi i očuvanjem tradicije stanovnika Petrovaradina. Baštinimo našu kulturu i ovaj događaj je dio naše povijesti. Nažalost, u Petrovaradinu je danas manji broj vinograda. Urbanizacija je učinila svoje, ali unatoč tome trudimo se održati vinograde koji su ostali, a zadovoljstvo nam je da su na ovom podneblju počeli nicati i novi vinogradi«, kazao je član Upravnog odbora petrovaradinske udruge **Darko Ursić**.

Dopredsjednik udruge **Vlatko Karnaš** izrazio je zadovoljstvo što se tradicija nastavlja i što se ljudi uvijek u velikom broju odazovu na proslavu Svetog Vinka.

»Sjećam se ovakvih okupljanja iz djetinjstva. Dolazim iz vinogradarske obitelji i taj običaj mi je ostao u sjećanju. Uvijek smo odlazili u vinograde na blagdan Svetog Vinka i održavali taj običaj. Sada nastavljam tu tradiciju kroz našu udruhu. Ljudi se rado odazivaju proslavi u povodu obilježavanja tog blagdana i zadovoljstvo mi je što su se i ove godine odazvali u velikom broju. Drago mi je da se ovaj običaj održao i da baštinimo ono što je nekad bilo. Želimo sačuvati naše običaje i okupljati se i u budućnosti na ovaj blagdan«, kazao je Karnaš.

Nakon molitve župnika preč. **Eduarda Španovića** i zahvale za Božje darove druženje je nastavljeno uz ručak, vino, glazbu i bogatu tombolu.

S. D.

Blagdan Svetog Vinka u Rumi

Vjera u dobar urod

Poštujući dugogodišnju tradiciju, članovi HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume okupili su se 22. siječnja u prostorijama Društva kako bi obilježili blagdan Svetog Vinka, zaštitnika vinograda i vinogradara. Nakon ispijanja kuhane rakije u prostorijama udruge, zajedno sa svećenikom u vinogradu posvetili su vinovu lozu. Loza se zalijeva crnim vinom, a na nju se kače kobasice i slanina kako bi plodovi bili krupni. Ovi običaji na blagdan Svetog Vinka postali su tradicija u rumskoj udruzi.

Sveti Vinko je zaštitnik vinogradara, vinograda i vina. U vinogradu se, kako običaj nalaže, na lozu okači kulen, slanina i kobasica kako bi grozdovi bili veliki kao kulen. Vinograd se posveti starim vinom nakon čega ga sveće-

nik posveti i blagoslovi. U Rumi se ovaj blagdan nekada slavio u velikom broju vinograda. Danas ih je u rumskom potezu Barunovac ostalo samo nekoliko, a tradicija odlaska u vinograd na ovaj blagdan i posvećenje vinove loze prakticira se samo u jednom, u vlasništvu **Miroslava Galara**.

»Tradicionalno, kao i svake godine, okupili smo se kako bismo proslavili blagdan Svetog Vinka, zaštitnika vinograda i vinogradara. Prvo, okupimo se u prostorijama naše udruge, popijemo kuhanu rakiju i dolazimo u vinograd sa svećenikom. Svećenik posveti vinograd kako bi godina bila plodna. Ostajemo da se družimo u vinogradu, jedemo sremačke delicije i pijemo vino. Nakon toga druženje nastavljamo u prostorijama Društva«, kazao je Galar dodajući da je prošla godina bila plodna i da je bilo kvalitetnog vina.

Kako je kazao, za sada su vremenski uvjeti dobri za vinograd i očekuje dobar urod.

»Vino uglavnom proizvodim za vlastite potrebe. Vinograd obrađujem isključivo iz hobija i zbog druženja na blagdan Svetog Vinka, ali i drugim danima kada orezujemo vinograd. Tada se okupimo, kuhamo paprikaš i družimo se«, kazao je Galar.

Vjeruje se da je molitva na blagdan Svetog Vinka iznimno važna za novu proizvodnju.

»Crkva više puta godišnje nastoji potaknuti ljude i na molitvu i na zahvalnost. Svjesni smo da naš rad i trud nije dovoljan nego je Bog onaj koji daje da raste. Bog je onaj koji daje i korisnu kišu i potrebno sunce i sve drugo. U tom smislu spomendan na Svetog Vinka, kada se blagoslivljaju vinogradi, prigoda je da se Gospodinu zahvalimo za sva dobročinstva, molimo njegov zagovor i blagoslov svetog Vinka. Nažalost, komercijalizacija i moderno vrijeme čini svoje i sve je manji broj vinogradara i vinara, onih koji žive od tog rada. U tom smislu, važno je sačuvati ovu tradiciju u Rumi kako bi spomendan na Svetog Vinka ostao«, kazao je vlč. **Josip Ivešić**.

A uz druženje, pjesma je neizostavna. Za to je, kao i svake godine, bio zadužen **Zdenko Uzunović** iz Rume.

»Ovo je jedan od rijetkih običaja u Srijemu kojemu se radujemo. Svake godine punog srca na ovaj dan dolazimo u vinograd da ga blagoslovimo i družimo se uz dobro vino i pjesmu. Našem zaslužnom članu Društva Galaru želimo da mu sveti Vinko i dragi Bog pomognu da njegov vinograd urodi kvalitetnim plodom. Srijemci vole vino i veselim se isprobavanju sljedeće godine«, kazao je Uzunović.

S. D.

Damir Vujković, subotički fotograf

Fotografiranje kao slobodno umjetničko izražavanje

»Budući da sam već nekih 20 godina u fotografiji, shvatio sam da način na koji možeš postići nešto u njoj, pošto je to potpuno vizualna stvar, da bi došao do kvalitete ili zadovoljstva na nekoj ljestvici, moraš puno puta pogriješiti. To se zove praksa, praviti greške i ispravljati ih, a ja sam netko tko je učio na svojim greškama«, ističe Damir Vujković

»Danas smo svi mi fotografi, ali vjerojatno smo i prije bili, jer čim otvoriš oči ti već vidiš i boju i svjetlo i kadrove i lijepe stvari i ružne stvari«, ovako započinje svoju priču na putu fotografije subotički fotograf **Damir Vujković**, koji se fotografiranjem 17 godina bavio uz primarni posao, a u posljednjih pet isključivo time, i to u ime svoje firme *Foto-estetika*.

Put do vlastite firme

Svaka fotografska priča, kako ističe Damir, započinje iz perioda ljetovanja i zimovanja s roditeljima, s proslava rođendana, kada su gotovo svi imali fotoaparata s filmom od 36 snimki, kada su se slike razvijale i na njih čekalo nekoliko dana.

»U osnovnoj sam već imao svoj fotoaparata. Nakon nje upisao sam srednju školu na smjeru za fotografa kada sam zapravo prošao i prvu obuku što se tiče fotoaparata. U tom periodu smatram da sam bio privilegirani od

ostalnih iz svog razreda, jer kada smo u drugom počeli s praksom, išao sam u tadašnji tjednik *Dani* gdje mi je predavač bio **Attila Kovács**. On mi je kasnije i u srednjoj bio profesor, a poslije sam još dugi niz godina radio s njim, pratio ga, bio mu asistent i uz njega učio zanat. Tako da se moj put fotografije razvijao najviše kroz praksu, jer se fotografiranje zapravo najbolje uči na terenu«, ističe Damir, koji unazad četiri godine na Otvorenom sveučilištu drži tečaj za fotografa.

»Sada ja prenosim to znanje. I onda kada saberem svo to iskustvo, budući da sam već nekih 20 godina u fotografiji, shvatio sam da način na koji možeš postići nešto u njoj, pošto je to potpuno vizualna stvar, da bi došao do kvalitete ili zadovoljstva na nekoj ljestvici, moraš puno puta pogriješiti. To se zove praksa, praviti greške i ispravljati ih, a ja sam netko tko je učio na svojim greškama.«

Zbog, kako kaže, konstantne potrebe za praćenjem trendova te povećanja broja i kvalitete zahtjeva klijenata, Damir prije pet godina otvara firmu *Foto-estetika*.

»Od fotografiranja rođendana dolaziš do toga da počineš raditi za neke kompanije, brendove, koji jednostavno zahtijevaju postojanje firme. To je put koji me je doveo do toga, kao i činjenica da sam uz fotografiranje 17 godina radio kao komercijalist u raznim firmama i tu stekao brojna poznanstva. Tako da se otvaranjem *Foto-estetike 2020.* bavim isključivo fotografijom i od tada su mi se otvorila i neka 'nova vrata', tj. poslovi koji su zahtijevali da postojiš pravno«, kaže Damir.

Ta »nova vrata« otvorila su mu se, prije svega, u svijet ugostiteljstva.

»Za vrijeme korone kada je sve stalo, kada smo bili 'zaključani' u sobama i kada nije bilo javnih događanja, počeo sam raditi s picerijom *Boss* jer je bila aktualna online prodaja, odnosno dostava hrane i pojavila se potreba za fotografijom vezanom za promociju. Mogu reći da sam se baš pronašao u fotografiranju hrane jer se na dosta stvari može utjecati – upravljati svojim svjetlom kako treba, a nakon par godina krenuo sam i kreirati tanjur, tj. hranu na njemu. Također, imam sreće što radim s dobrim šefovima kuhinje, koji vole svoju hranu, i to ne samo u Subotici, već i u Novom Sadu, Beogradu. Beograd mi je postao jedno lijepo tržište gdje radim s pet restorana, od kojih su tri hotelska i mogu se pohvaliti da sam hotelu *Moskva* službeni fotograf za hranu već petu godinu, s tim da bude tu i portretnih te ambijentalnih fotografija.«

Što se tiče angažmana u Subotici, osim *Bossa*, Damir radi za *Staru piceriju*, vinariju *Zvonko Bogdan...*, kao i za neke *fast foodove*. Fotografiranje dječjih rođendana radi sve manje i te poslove prepušta mlađima.

»Na tečaju koji držim imam dosta mladih fotografa koji jako dobro rade i onda njima dajem priliku za fotografiranje tih slavlja, jer znam koliko je meni značilo kada mi je netko prebacio neki posao i to je jako dobra praksa«, ističe on.

Izložbe, suradnje, obitelj...

Damir je i autor nekoliko izložbi svojih fotografija, a posebno izdvaja dvije.

»Mađarski kulturni centar na Paliću je prije nekoliko godina tijekom dva tjedna organizirao umjetničke kolonije, predstave, i pratio sam to kao njihov službeni fotograf. Imao sam prilike napraviti zaista lijepe fotografije i u dogovoru s njima napravili smo izložbu. Druga izložba fotografija bila je 2023. godine u predfestivalnom programu 30. Festivala europskog filma Palić, čiji sam službeni fotograf, na kojoj je prikazana retrospektiva iz prošle godine. Prilikom održavanja Festivala stvorila se mogućnost da fotografiram poznate glumce ne samo iz regije, već i iz svijeta. Tu bih izdvojio suradnju s **Mirom Banjac** gdje sam imao prilike isplanirati scenu gdje ću je i kako slikati, što je ona sve ispoštovala, bez obzira na svoje godine.«

Kada je riječ o suradnji s glumcima, Damir s posebnim ponosom i zadovoljstvom ističe onu sa **Srđanom Žikom Todorovićem** koju je ostvario preko destilerije *Podrum Palić*, gdje je Žika zaštitno lice za rakiju *baraba*.

»Imao sam prilike, osim fotografiranja, i dosta razgovarati s njim nasamo o raznim stvarima, što mi je bilo nešto stvarno fantastično. Kasnije smo imali još susreta i fotografirao sam ga i kao člana EKV tribute banda. To su sve momenti gdje ti oživljavaš neke dječjačke nevjerovatne stvari. To je to što ti fotografija pruža. Doživljavaš da upoznaješ ljude i, na kakvim god da su pozicijama, dolaziš do momenta kada si u njegovom uredu i on tebe sluša jer želi izgledati kako treba. I to je jedna od ljepota fotografskog zanata«, ističe Damir i dodaje:

»Evo recimo u stanu smo, što je supruga inzistirala, na zid stavili četiri portretne fotografije – **Zvonka Bogdana**, kojeg isto puno pratim, Mire Banjac, Žike Todorovića i **Massima Savića**, kojeg sam fotografirao kada je imao koncert na Paliću, što je također bilo divno iskustvo i jako mi je žao što nije više s nama. Njihovi portreti na mom zidu su poput diploma, tj. priznanja za moj rad.«

Budući da se Damir fotografiranjem počeo baviti dok se još slikalo na film, kada je postojalo ograničanje u smislu broja snimki, a fotografije se razvijale u mračnoj komori, pitali smo ga što bi izdvojio kao prednosti i mane tih vremena u odnosu na današnje kada je tehnologija napredovala.

»Jedan stariji kolega fotograf rekao je kako je fotografija danas demistificirana. Kad se radilo na filmu, fotografi su bili dio te misterije u nastanku fotografije. Tada se nije moglo vidjeti na displeju je li ona dobra nego tek kad se razvije negativ. Dolaskom digitalne fotografije povećao se broj fotografa, ali sada smo svi postali fotografi zahvaljujući pametnim telefonima kojima se može napraviti zaista dobra snimka. Sada imamo prednost odmah vidjeti fotografiju, možemo je odmah poslati nekom ili postaviti na društvene mreže. U drugu ruku, nestala je ta romantika i zadovoljstvo kada se fotografiraš pa čekaš pet-šest dana da se ona razvije, a onda je možda nekome šalješ poštom.«

Umjesto fotografiranja za svoju dušu, svoje slobodno vrijeme najradije provodi s obitelji, kaže kako voli svoju slobodu, voli biti doma, posvetiti se svojoj kćerki **Sari**.

»Jedan moj prijatelj koji je završio školu fotografije u Londonu jednom mi je rekao – 'Damire, pratim ja tebe, dobro tebi to ide, dobro je sve to, nego daj pokaži mi nešto što si radio za svoju dušu'. Malo sam se zamislio, to je bilo prije par godina, potom malo i popravio glede toga, ali zaista sam ušao u takvu mašineriju da svaki dan izvadim fotoaparatus jer idem raditi. Ali opet idem raditi, odnosno fotografirati ljude koji se smiju, tako da to ne smatram poslom; fotografiranje je moje neko slobodno umjetničko izražavanje i apsolutno uživam u tome. Znači, svakog dana i kad radim, radim za svoju dušu i iz ljubavi«, ističe Damir Vujković, a na pitanje kada bi morao jednom fotografijom opisati sebe, što bi bilo na njoj, odgovara:

»Bila bi moja obitelj, svakako. Supruga **Branka**, kćerka Sara, ja i naš pas Frida, svi da smo na okupu i to je to. Jer, nije lako danas baviti se isključivo fotografiranjem, većina kolega time se bavi uz redovan posao. Znači, ima puno odricanja i ne bih mogao raditi ovaj posao da nemam podršku doma, što mi jako puno znači.«

I. Petrekanić Sič

Redovita analiza zemljišta štedi i privređuje

Prihrana »napamet« sve skuplja

Na području općine Subotica jesenas je zasijana uljana repica na oko 3.500 hektara, ozimi ječam na oko 7.500 hektara, pšenica na 35.000 hektara i ostala strna žita na nekih 700 hektara. Površine zasijane ozimim usjevima nikada nisu bile veće nego ove godine. Razlog tome je četverogodišnja suša koja je utjecala na smanjenje prinosa kukuruza i suncokreta

Višegodišnja suša natjerala je poljoprivrednike da se okrenu ozimim kulturama, jer ipak u zimskom razdoblju ima više vlage i tako se može ostvariti ekonomski isplativ prinos. Ono što narednih tjedana čeka ratare je prihrana usjeva. Poljoprivredna savjetodavna i stručna služba Subotica je od 2013. godine počela u široj praksi koristiti N-min metodu za davanje preporuka za prihranu ozimih usjeva i tim povodom razgovarali smo s ravnateljem **Damirom Vargom**.

jem mikroorganizama i uz pomoć vode. Ukoliko nema vode i temperature su niske, mineralizacija je usporena i obrnuto. Biljke za svoju ishranu koriste mineralni dušik, i upravo zato se prihrana ozimih usjeva smatra jednom od najvažnijih agrotehničkih mjera u proizvodnji ozimih usjeva«, uvodi nas u razgovor Damir Varga.

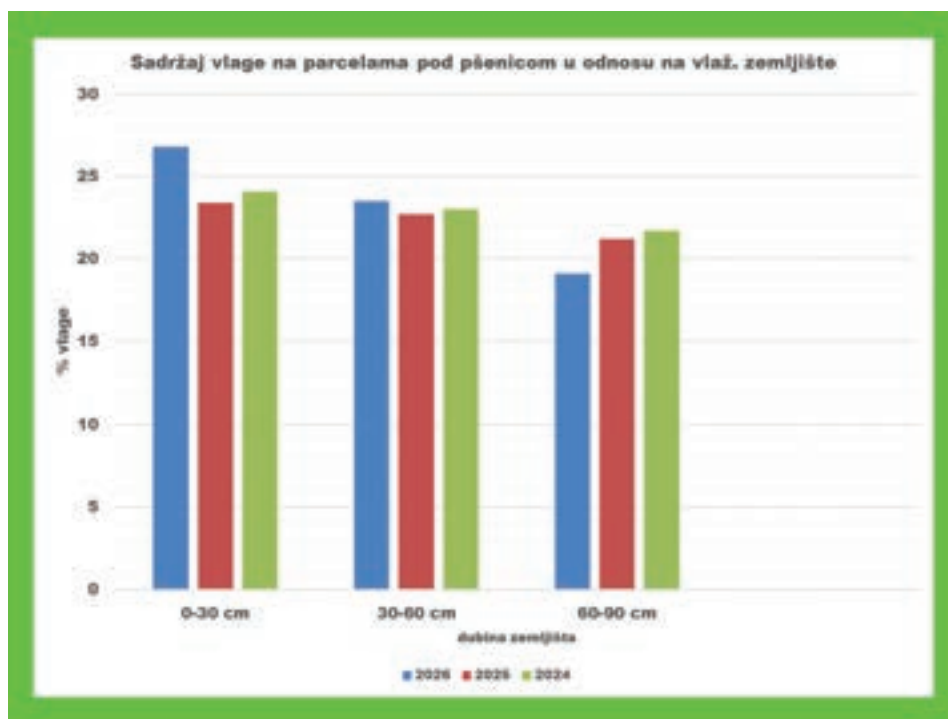
Naglasio je kako se često u širokoj proizvodnji prihrana ozimih usjeva olako shvaća i velike količine gnojiva bacaju se napamet, što opet za posljedicu može imati pothra-

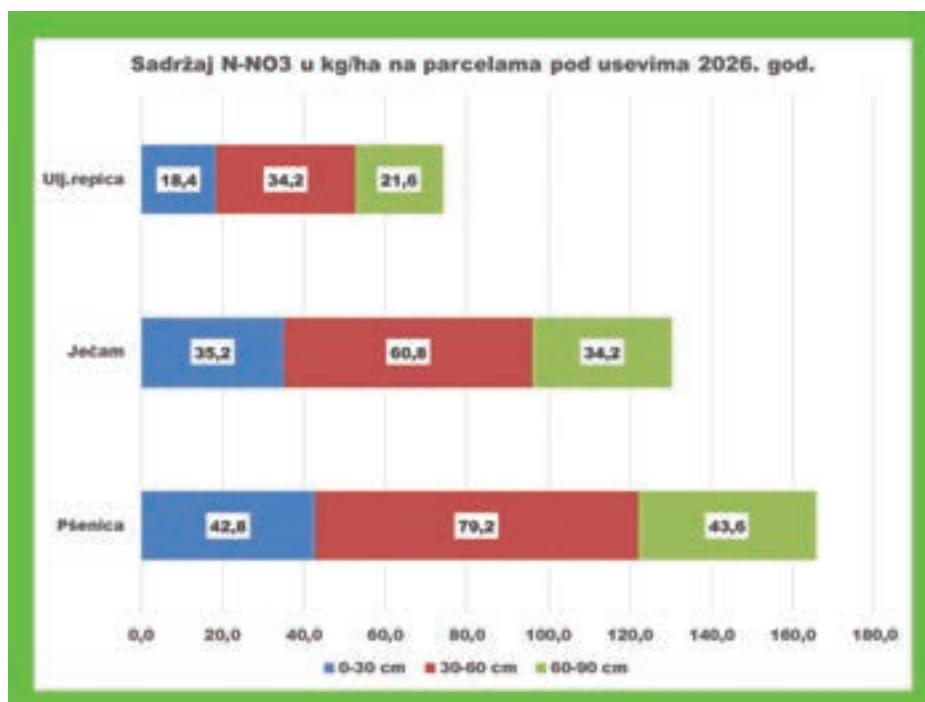
Metoda N-min u ispitivanju tla

U primjeni ove metode oslanja se prije svega na oglede i primijenjena istraživanja na oglednom polju, kao i na povratne informacije dobivene od poljoprivrednih proizvođača.

»Odlučujući iskorak u istraživačkom radu bila je spoznaja da se za određivanje sadržaja dušika, uglavnom u obliku nitrata, može iskoristiti sloj tla do dubine od 100 cm. Do tada se pretpostavljalo da je dovoljno ispitati samo gornji oranični sloj zemlje do dubine od 20 cm. Na primjeru ozime pšenice pokazano je da se rezerve nitrata prisutne u donjim slojevima tla također mogu u potpunosti apsorbirati od usjeva. Budući da je dušik jedan od najvažnijih elemenata jer ima najznačajniji utjecaj na prinos, bez njega biljka ne može završiti svoj životni ciklus. Dušik (N) spada u skupinu esencijalnih makrohranjivih elemenata, što znači da je u biljkama zastupljen s više od 0,1% u suhoj biljnoj tvari. Dušik se u prirodi nalazi u elementarnom obliku kao sastojak zraka, zatim kemijski vezan u organskoj tvari biljaka i životinja te u obliku soli. U tlu se oko 95% N nalazi u organskom, a oko 5% u mineralnom obliku i oni čine ukupni dušik. Taj mineralni oblik mijenja se iz godine u godinu. Ovisi o sadržaju humusa, mineralizaciji, količini oborina, žetvenim ostacima, te o tome koja je biljna vrsta bila zastupljena u prethodnim razdobljima. Mineralizacija je proces u kojem se razgrađuju žetveni ostaci i organska tvar pod utjecaj-

njenost ili prehranjenost usjeva. U oba slučaja posljedica je gubitak prinosa, a u slučaju rasturanja više gnojiva od potrebnog javlja se i financijski gubitak te potencijalna opasnost od ispiranja nitrata u podzemne i površinske vode. Ističe kako je poznavanje ukupnog sadržaja dušika pokazatelj potencijalne plodnosti tla i ukazuje na potencijal mineralizacije tla, odnosno na to koliko možemo očekivati da će se dušika mineralizirati tijekom vegetacije usjeva. Sa stajališta primjene dušičnih gnojiva mnogo je

važnije poznavati količinu mineralnog, odnosno nitratnog dušika u tlu. Biljka dušik usvaja u obliku nitratnog iona i manjim dijelom u obliku amonijskog iona i zato se za potrebe racionalne gnojidbe ozimih strnina dušikom u proljetnoj prihrani koristi N-min metoda koju PSSS Subotica primjenjuje. Varga ističe kako je pravilno određivanje sadržaja nitrata u tlu bilo od suštinskog značaja kako bi se izbjegla nedovoljna ili prekomjerna gnojidba usjeva. Pored ekonomske štete izazvane smanjenjem prinosa usjeva, visoke razine nitrata u povrću i podzemnim vodama kao posljedica prekomjerne gnojidbe promatrane su sve kritičnije sa zdravstvenog i ekološkog stajališta.

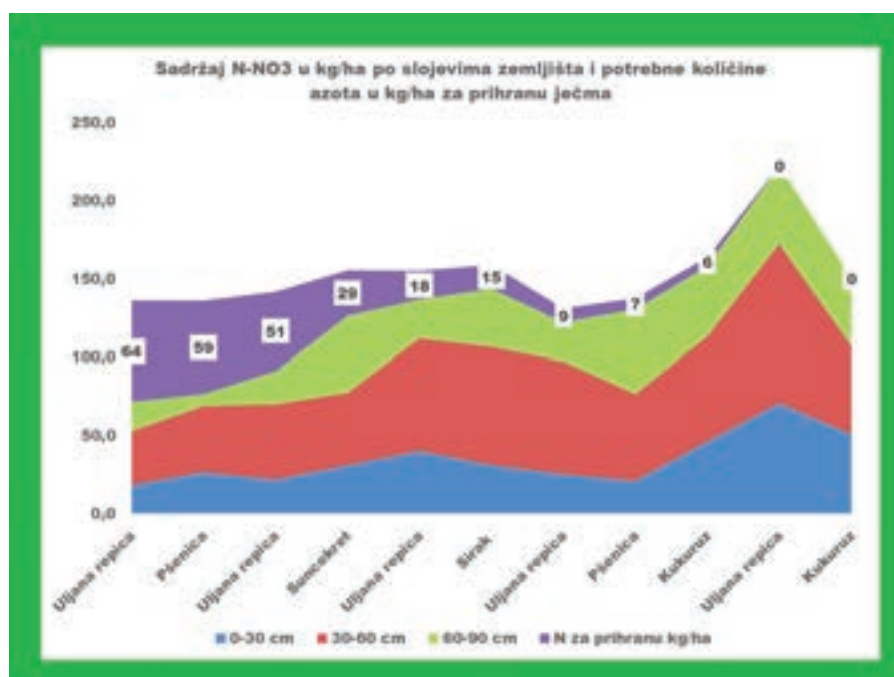
»N-min metoda se zasniva na mjerenju rezidualnog dušika u tlu kao osnove za doziranje potrebne količine dušika gnojivima. Pri tome rezidualni dušik u tlu (uglavnom nitratni) u zoni korijenovog sustava ostaje od primjene gnojiva pod predusjev ili nastaje mineralizacijom žetvenih ostataka, ili u tlu dospijeva oborinama. Da bi se mogla uraditi preporuka gnojidbe, uzorci tla za N-min analizu moraju se uzeti do dubine tla gdje korijen može prodirjeti. Dušik dostupan biljkama je veoma pokretan u tlu i pomiče se u dublje slojeve kada pada kiša, a prenosi se na površinu kapilarnim djelovanjem kada se zagrije. Radi mjerenja rezidualnog dušika, 7-10 dana ranije od planirane prihrane ili predstajvene gnojidbe, tijekom zimskih ili proljetnih mjeseci uzimaju se uzorci tla. Otprilike potencijal mineralizacije u našim uvjetima tijekom vegetacije ozime strnine je između 30 i 40 kilogra-

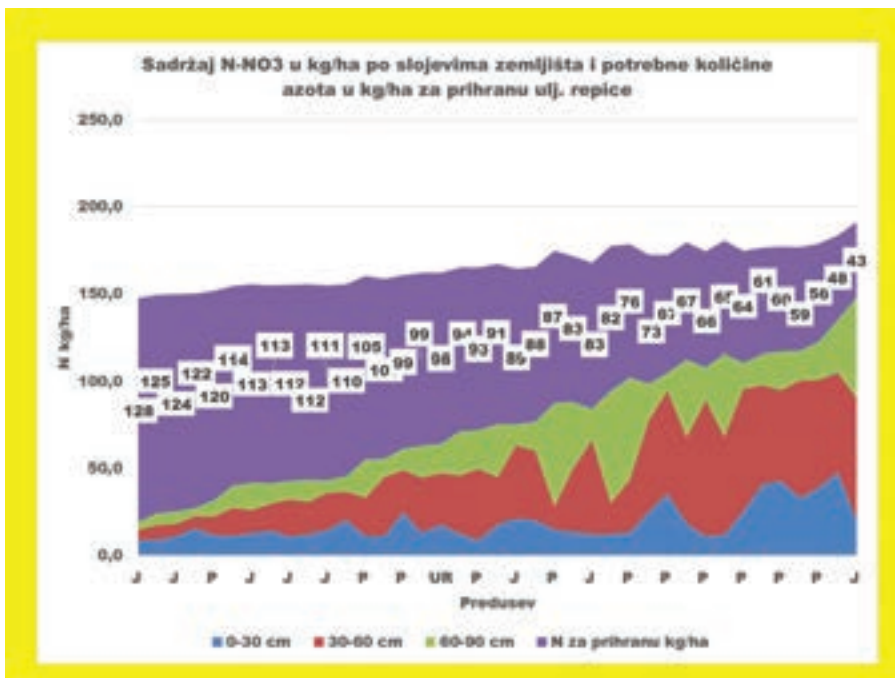
ma, ovisno o tlu i godini. Za ozime usjeve uzorci se uzimaju s dubine od 0-30 cm, 30-60 cm i 60-90 cm i u svakom sloju se utvrđuje količina nitratnog dušika. Mi koristimo *nitraček trake* s optičkim čitačem, što je suvremenija i brža metoda od laboratorijske analize. Prije nego što smo počeli raditi ove analize, bilo je nezamislivo da se usjevi ne prihranjuju. Bacalo se umjetno gnojivo napamet, otprilike se znalo koristiti 100 kilograma uree i 100 kilograma amonijevog nitrata po katastarskom jutru, to je bilo pravilo. Onda smo utvrdili da na nekim parcelama nije bilo potrebno raditi prihranu i da je proizvođač imao isti prihod od 9 tona bez ikakvih troškova za umjetno gnojivo. Dušik je specifičan element, nije dobro ni kada je u višku, a ni u manjku. Ukoliko imate višak, biljke su bujne, vegetativna masa raste, što je veća biljka – ima veću transpiracijsku površinu i zahtijeva više vode, što u sušama predstavlja problem. S druge strane, ukoliko ima nedovoljno dušika, biljka se ne može dovoljno razvijati i ne može ostvariti očekivani prinosa, nastavlja Damir Varga.

Rezultati analiza

On objašnjava kako jedan uzorak može da pokriva oko 20 hektara, naprave se tri do četiri uboda sondom, što je potpuno zadovoljavajuće ukoliko je parcela ravna.

»Ove godine također smo nastavili s analizama, do 21. siječnja urađeno je oko 120 uzoraka s 2.800 hekta-

ra, uzorkovane su parcele zasađene pšenicom, uljanom repicom i ječmom. Ono što možemo reći, sadržaj vlage u površinskom sloju tla od 0 do 30 cm je ove godine oko 27%, što je daleko više nego u prethodne dvije godine. To je razumljivo jer smo imali oborine kiše i snijega, ali ono što je izrazito negativno je sadržaj vlage u donjem sloju koji je oko 19%, što je 2-3% manje nego u prethodne dvije godine. Nikada se još nije dogodilo da sonda ne može prodirjeti do 90 cm dubine, stane na nekih 80 cm, dalje ne može jer je previše suho i tvrdo. Ukoliko bude oborina kao prošlog proljeća, očekujem da će se vlaga ipak infiltrirati u te dublje slojeve. Ove godine se iz analiza vidi da je sadržaj dušika veći nego prije, recimo na parcelama pod pšenicom ga ima oko 160 kilograma po hektaru, dok je prošle godine bilo 130, a pretprošle oko 115 kilograma. Kada je riječ o usjevima, najmanji sadržaj dušika je na parcelama gdje je uljana repica i iznosi oko 75 kilograma po hektaru, a kod ječma je oko 120 kilograma. Iz tog razloga, svaka kultura zahtijeva različitu količinu gnojiva. Za gnojidbu uljane repice potrebno je oko 43 do čak 128 kilograma dušičnog gnojiva po hektaru, 2/3 uzoraka kreće se u rasponu od 85 do 128 kilograma. Ukoliko se primijeni oko 90 do 100 kilograma čistog dušika za prihranu uljane repice, neće biti velika greška kod proizvođača, a to govorim za one koji nisu uradili analizu. Tako velika količina dušika zahtijeva da se prva prihrana odradi što ranije, krajem siječnja – početkom veljače. Urei je potreban određeni period za transformaciju do amonijskog, a kasnije oksidaciju do nitratnog oblika i

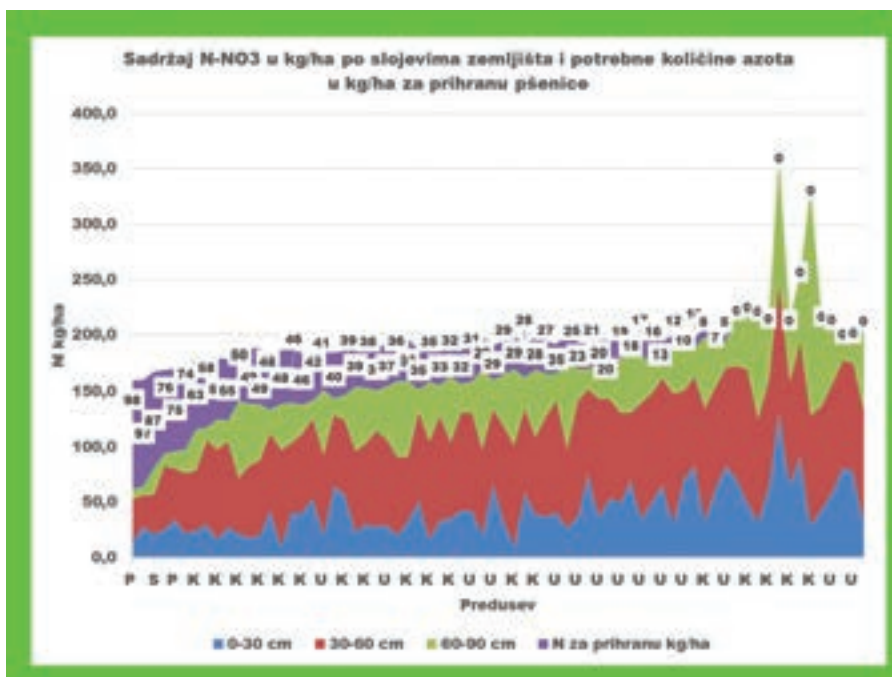
tako bude pristupačna biljkama. Kasnije u proljeće radi se korektivna prihrana s amonijevim nitratom i amonijevim sulfatom, to je za kasniji dio vegetacije kako bi se biljka osigurala dušikom«, govori nam Varga.

Kako kaže, za pšenicu otprilike oko 20% površine nije potrebno raditi prihranu. Što se tiče predusjeva pšenici, analize pokazuju da tamo gdje je bila uljana repica i kukuruz treba najmanje dušika za prihranu i iznosi oko 30 kilograma po hektaru.

»Gdje je pšenica u monokulturi potrebno je dati između 55 i 75 kilograma, a negdje i do 98 kilograma. Dakle, za pšenicu se kreće od 0 do 98 kilograma čistog dušika. Za ječam, na 1/3 parcela nije potrebno raditi prihranu, na 1/3 parcela količina je oko 60-70 kilograma amonijevog nitrata po hektaru, a na ostalima je potrebno oko 50-60 kilograma čistog dušika po hektaru. Ječam je

problematičan, ukoliko ima previše dušika dođe do ranog polijeganja i prinos se umanjuje oko 30%. Ako dođe do kasnog polijeganja, gubitak je oko 10%. Da bi se izbjegli gubici, potrebno je uraditi analize, a one su mnogo jeftinije od ukupnih gubitaka po hektaru. Ono što je još potrebno reći je da dušika ima u prva dva sloja, najviše u drugom sloju. Najbolji raspored dušika je kada raste s dubinom. Mi ove godine imamo obrnutu situaciju, puno u prvom, još više u drugom, a najmanje u trećem sloju tla, što može biti problem. U svibnju ćemo moći vidjeti hoće li godina biti rodna ili ne, a sve ovisi o proljetnim padalinama«, zaključuje Damir Varga.

Ivan Ušumović

In memoriam

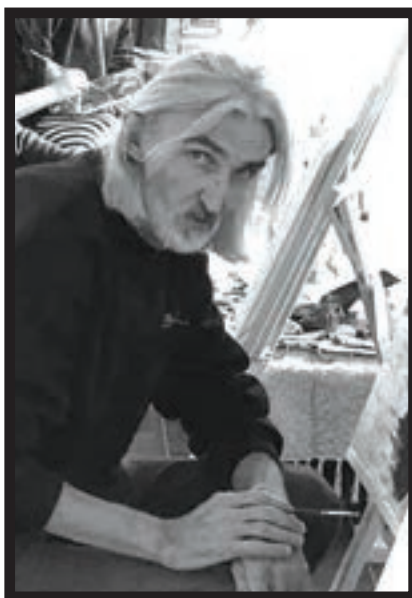
Stjepan Albot

(17. 7. 1958. – 26. 1. 2026.)

Nakon kraće i teške bolesti, u 69. godini života, u ponedjeljak, 26. siječnja, preminuo je akademski slikar-scenograf Stjepan Albot iz Novog Slankamena.

Osnovnu školu završio je u Novom Slankamenu, gimnaziju prirodno-matematičkog smjera u Inđiji, a Akademiju primijenjene umjetnosti u Beogradu, na Odsjeku scenografije. Crtanje i slikanje učio je u klasi prof. Miodraga Vujačića Mirskog, a scenografiju u klasi prof. Živorada Kukića Žaka i prof. Dragana Petrovića.

Slikarstvom se bavio više od četrdesetljeća. Stvarao je u realističkom stilu, slikajući portrete, pejzaže i mrtve prirode. Najveći dio njegova stvaralaštva pripada štafelajskom slikarstvu u tehnici ulje na platnu. Više od 1.000 njegovih slika (ulja na platnu, tempera na dasci, zidnih slika, crteža i akvarela) nalazi se u privatnim zbirkama u zemlji i inozemstvu. Autor je i slika u galeriji hrvatskih velikana i velikanki u Hrvatskom domu – Matici u Subotici.

Zidnim slikarstvom bavio se od 1995. godine i od tada je oslikao više enterijera u privatnim objektima i poslovnim prostorima. Naslikao je i oltarne slike za crkve u Beški, Staroj Binguli i Mahovljanima kod Banja Luke, te deset otajstava Krunice na stropu crkve Majke Božje Tekijske u Petrovaradinu.

Također, radio je i ilustracije i naslovnice više knjiga poezije i proze kao i crteže za knjige stručne literature.

Izlagao je samostalno i na grupnim izložbama. Bio je član Udruženja likovnih umjetnika Inđije i HLU-a *Cro-Art* iz Subotice. Sudjelovao je na brojnim likovnim kolonijama u zemlji i inozemstvu.

Među ostalim, bio je i zborovođa župnog zbora slankamenačke župe svetog Mihaela Arkanđela i voditelj likovnog odjela u HKPD-u *Stjepan Radić* u Novom Slankamenu. Iz braka sa suprugom Gordanom ima sina Ivana i kćer Marinu, diplomiranu slikaricu.

Stjepan Albot je sahranjen u utorak, 27. siječnja, na groblju u Novom Slankamenu.

Bunjevačko prelo u Zagrebu

Tamburaški ansambl
Ruže

HKC Bunjevačko kolo,
Subotica

7. 2. 2026., 19 sati
Restoran Heart by Lido
(Aleja Matije Ljubeka 25)

SLAVNOVA PROMOTIVNOG OBLASTI
IZ SUBOTICE, KULTURE I TURIZMA

KUDH „Bodrog”
vas poziva na

POKLADNI BAL POD
MASKAMA

subota, 7. 2. 2026.
19 sati
Dom kulture, Monoštor

Bogata tombola
Tamburaši „Smib”

Vidimo se maskirani!

Ivana Čutura, fotografkinja

Glazba, moda i analogna pobuna

»Analogni medij omogućuje mi istraživati marginalne trenutke – ono što izmiče brzini. Takav je pristup danas gotovo nezamisliv u komercijalnom radu«, kaže naša sugovornica

Somborka s beogradskom adresom **Ivana Čutura** profesionalno se bavi fotografijom više od dva i pol desetljeća kroz autorski i komercijalni rad. Rođena je 1980. u Somboru, gdje je i odrasla. Nakon studija dizajna na Višoj politehničkoj školi u Beogradu nastavila je obrazovanje na studiju primijenjene fotografije na Tehničkom fakultetu u Novom Sadu. Taj spoj dizajna i fotografije dao joj je, kako kaže, čvrstu osnovu – kako u razumijevanju vizualne strukture, tako i u promišljanju fotografije kao medija koji funkcionira i konceptualno i primijenjeno. Sve ostalo su, napominje, posvećenost i rad. U autorskom radu kroz analogni proces istražuje i eksperimentira s medijem, a svoje je radove predstavila na samostalnim (do sada isključivo u Beogradu) i skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu (Argentina, Ukrajina, Grčka, Urugvaj, Poljska, Francuska, Turska, Hrvatska, Engleska). Kao fotografkinja surađivala je s brojnim nakladnicima, festivalima, marketinškim agencijama i web-portalima. Nedavno joj je u beogradskom coworking prostoru *Sense-S* priređena samostalna izložba *Silencio*, što je i povod za ovu priču.

Prostori slobode

Autorski rad Ivane Čutura tijekom godina preplitao se s komercijalnim. Kada je riječ o motivima koji je zanimaju, kako navodi, poruka je jednostavna: inspiracija je svuda oko nas, potrebno je samo dati joj smisao.

»Trudila sam se da ideje koje nastaju iz osobnog interesa, kroz dosljedan i dugoročan rad, postanu i funkci-

onalan, prepoznatljiv produkt. Rana faza bila je snažno usmjerena na eksperiment i istraživanje analogne fotografije, što se najprije ogledalo u skupnim izložbama u Srbiji i širom svijeta, a zatim i u samostalnim izložbama koje su mi omogućile da zaokružim teme. Jedna od meni posebno dragih bila je *Ring Ring 18* – priređena povodom osamnaestog rođendana tog festivala, gdje sam kroz crno-bijele portrete zabilježila domaće glazbenike koji su svih tih godina nastupali na festivalu. Glazba mi je oduvijek bila jedan od ključnih pokretača i važan izvor inspiracije. Privlače me prostori u kojima se slobodno eksperimentira sa zvukom, tijelom i modom – gdje je sloboda iznad pravila i gdje se granice stalno pomiču. Suradnja s domaćim i inozemnim glazbenicima, festivali-

ma i koncertna fotografija bile su jedna od mojih polaznih točaka«, kaže Čutura.

Paralelno s glazbom razvijala je zanimanje za modnu fotografiju kroz suradnje s domaćim dizajnerima, promatrajući modu kao osobni izraz:

»Nakon koncertne i dokumentarne fotografije, gdje sam navikla reagirati na energiju trenutka i raditi u nepredvidivim uvjetima, moda mi je omogućila da isti senzibilitet prenesem u živ i otvoren proces. Autentičnost je u tim suradnjama uvijek bila na prvom mjestu«.

Nesavršena lomo tehnika

U autorskom radu stvara u analognoj lomo tehnici. Ona joj, kako ističe, prije svega omogućuje igru s različitim aparatima i filmovima kojima je često istekao rok trajanja.

»Ta kombinacija donosi nesavršenost – tragove vremena, pogreške i zrno koje digitalni medij često briše. Rad s filmom me usporava i zahtijeva potpunu prisutnost prije samog čina fotografiranja. Analogni medij mi omogućuje istraživati marginalne trenutke – ono što izmiče brzini. Takav je pristup danas gotovo nezamisliv u komercijalnom radu, gdje se materijal često mora isporučiti u vrlo kratkom roku za vijest, reportažu ili promotivne potrebe. Upravo to usporavanje i izostanak trenutčne kontrole čine analogni proces za mene ključnim. U svom radu nisam ulazila u istraživanje kolodijskog procesa – tehnički iznimno zahtjevnog, skupog i kompleksnog postupka koji smatram vrijednim divljenja – ali s pažnjom pratim umjetnike koji se njime bave«.

Silencio – poziv na usporavanje

Njezina aktualna izložba *Silencio* donosi dvadesetak analognih fotografija velikog formata, a radovi su odbačeni iz opusa nastajalog tijekom petnaest godina.

»Izložbom dominiraju portreti, ali i scene zabilježene u prolazu – trenuci između događaja, iza pozornice, u pauzama koje često ostaju nevidljive. Detalj, igra, emocija i neponovljivost trenutka čine osnovnu strukturu ovih fotografija, dok tišina (*silencio*) ovdje nije odsutnost, već svjesna potreba da se trenutak zaustavi i svakodnevici ponudi dublji kontekst. Poput tapiserije istrgnute iz vremenskog toka, ove fotografije pozivaju promatrača na

introspektivno istraživanje vlastitog unutarnjeg prostora – tihi poziv da uspori i pronađe vlastiti ritam gledanja«, pojašnjava naša sugovornica.

Suvremeni izazovi fotografije

Dotaknuli smo se i teme izazova fotografije u vremenu dominacije društvenih mreža i videoformata.

»Fotografija je postala globalno dostupna – svaka slika može doprijeti svuda gdje postoji internet. Društvene mreže demokratizirale su vidljivost i omogućile da se karijere grade transnacionalno. Ako se koriste svjesno, mogu biti snažan alat – ne kao zamjena za rad i proces, nego kao prostor samostalnog autorskog pozicioniranja. Ipak, najveći izazov danas predstavlja borba za pažnju. Količina sadržaja je golema, ali to ne znači da je sve jednako vrijedno. Originalnost, kvaliteta i jasno definiran autorski stav postaju ključni«, kaže ona.

Kako dodaje, ovim se promjenama raduje jer fotografe tjeraju da se stalno usavršavaju i promišljaju načine prezentacije:

»Ali isto tako smatram da je iznimno važno znati čitati fotografiju i njezin kontekst, ne nasjedati na različite digitalne manipulacije čija je svrha stvoriti lažnu sliku stvarnosti. Fotografija ne mora postojati isključivo u klasičnom galerijskom prostoru – u kombinaciji sa zvukom, svjetlom i prostornim intervencijama može postati ambijent i iskustvo, a ne samo slika na zidu. Tehnologija može biti alat i podrška. Iza svake dobre fotografije i svakog uspješnog projekta stoje rad, disciplina i spremnost da se stalno 'cima'. Istodobno ostaje otvorena mogućnost istraživanja i starih tehnologija i procesa. Sve se na kraju svodi na pitanje osobnog kapaciteta – koliko je netko u stanju s tim mogućnostima izaći na kraj. Upravo je zanimljivo to što živimo u vremenu obilja izbora – na nama je da odlučimo na koji način želimo izraziti svoj rad i kako ćemo ga predstaviti. Moramo biti hrabri u prihvaćanju novina«.

Na kraju razgovora upitali smo Ivanu i o planovima:

»Trenutno je u planu projekt koji se bavi kontrastima suvremenog svijeta. Zanimaju me posljedice paralelnih realnosti i način na koji one utječu na nas kada izađemo iz okvira društva u kojem živimo. Ne bih još otkrivala detalje dok se sve ne realizira«.

D. B. P.

HGU „Festival bunjevački pisama“

Jo Lajoša 4/a 24000 Subotica

Telefon: +381(0)63/80-87-836

e-mail: hgu.fbp@gmail.com

PIB: 106434484

Matični broj: 28003838

Tekući račun: 205-153399-59

Devizni račun: RS35205007080003304524

SWIFT-BIC: KOBRRSBG

NATJEČAJ

Za skladbe koje će se izvesti na
26. FESTIVALU BUNJEVAČKI PISAMA
Festival će biti održan 27.09.2026. u Subotici

Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke pisme i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unapređenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca – Hrvata;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u PDF obrascu;
6. Uz tekst i melodiju obvezno dostaviti i demo snimku (WAV);
7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);
8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;
9. Primljeni radovi se ne vraćaju;
10. Radovi se šalju putem maila na hgu.fbp@gmail.com s naznakom: ZA 26. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA
11. Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;
12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;
13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi, izda na nosaču zvuka, video zapisu radi popularizacije festivala i objavi putem društvenih mreža.

Natječaj je otvoren *od dana objavljivanja do 31.5.2026.*

Skladbe slati na mail adresu:

hgu.fbp@gmail.com

s naznakom: ZA 26. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

RASPISUJE

NAGRADNI NATJEČAJ ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA

SNIMI KRATKI FILM MOBITELOM

O MATERIJALNOJ KULTURNOJ
BAŠTINI HRVATA U SRBIJI

Predstavite materijalnu
kulturnu baštinu
svoje sredine!

TEME:

Arhitektura

- Sakralni objekti: crkve, kapele, samostani, njihov vanjski i/ili unutrašnji izgled
- Narodno graditeljstvo: salaši i stare obiteljske kuće (građanske i seoske)
- Objekti javne namjene: sjedišta udruga i ustanova, domovi kulture

Kiparstvo

- Djela hrvatskih kipara/ica u javnom prostoru Srbije (spomenici, spomen-obilježja i poprsja)
- Kipovi u sakralnim objektima
- Križevi krajputaši

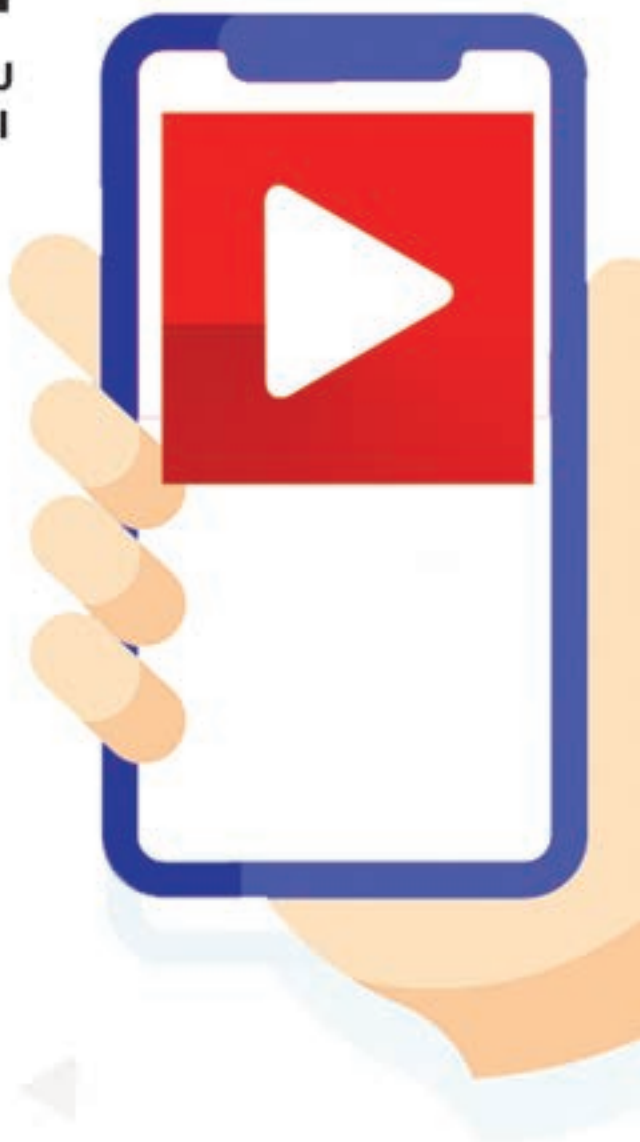
Slikarstvo

- Djela hrvatskih slikara/ica u muzejima, galerijama, sakralnim objektima (oltarne slike) i u privatnom vlasništvu
- Slike od slame

Natječaj traje od 30. 1. 2026. do 1. 6. 2026.

**Osvoji vrijedne nagrade.
Glavna nagrada MOBITEL!**

Upute o izradi i slanju filmova na www.zkvh.org.rs/aktualnosti/natjecaji
ili skeniraj QR kod.

Dan škole i proštenje

U povodu Dana škole Klasične gimnazije *Paulinum* u Subotici, 25. siječnja, na blagdan Obraćanja sv. Pavla apostola, zaštitnika ove škole i sjemeništa, u subotu, 24. siječnja, je u sjemenišnoj kapeli održano proštenje i svečana dvojezična biskupska sveta misa koju je predvodio biskup Subotičke biskupije mons. **Franjo Fazekas** u zajedništvu s upravom ove gimnazije i svećenicima biskupije.

Proslavi su, uz učenike škole i njihove roditelje, prisustvovali brojni gradski, pokrajinski i diplomatski dužnosnici te predstavnici mađarskih i hrvatskih manjinskih institucija.

U svojoj se propovijedi mons. Fazekas osvrnuo na sv. Pavla koji je doživio obraćenje nakon prvog susreta s Isusom.

»Vjerujem da ste već imali prilike susresti osobe koje su doživjele duboko obraćenje u svom životu. Zaista je prekrasno promatrati koliko susret sa živim Bogom može dotaknuti ljude do te mjere da promijene svoje ustaljene navike kako bi pošli s Gospodinom koji ih je oduševio, duhovno oživio i podigao. Jedan takav primjer zasigurno je sv. Pavao čije obraćenje danas slavimo. On, koji je bio progonitelj kršćana te svoj život podredio rigoroznoj poslušnosti židovskom zakonu, samo zbog jednog susreta s Isusom biva u potpunosti promijenjen. Kasnije u svom životu uistinu je ispunio ono što govori današnje evanđelje – pošao je po svom svijetu i propovijedao evanđelje, izgnjao je zloduhe u Gospodinovo ime, zborio je novim jezikom, polagao je ruke na nemoćnike i oni su ozdravljali, te činio mnoga druga znamenja koja su zapisana u njegovim poslanicama u Bibliji Novoga zavjeta. Možemo se danas

i mi sami zapitati gdje se u našem životu vidi da smo se susreli s Gospodinom, koliko nas je Isus oduševio i koliko smo se dali oduševiti za njegovu radosnu vijest. Zasigurno nije lako svjedočiti o Božjoj ljubavi u ovom nemirnom svijetu gdje vladaju netrpeljivost, sebeljublje, beskompromisno nadmetanje. Ipak, poput sv. Pavla, mi kršćani trebamo biti navjestitelji i graditelji ljepšega svijeta koji se temelji na Božjoj ljubavi«, naveo je subotički biskup.

Nakon mise priređen je prigodan program koji su pripremili učenici i profesori *Paulinuma*, a nakon njega je ravnatelj ove gimnazije **Ottó Csorba** uzvanicima uručio prigodan dar. Prema njegovim riječima, gimnaziju *Paulinum*

trenutno pohađa 22 učenika, od toga petero na hrvatskom, 17-ero na mađarskom jeziku, a što se tiče profesora, ima ih za sve predmete.

Kako je istaknuo mons. Ferenc Fazekas, neovisno o tome što je broj učenika gimnazije, u odnosu na prethodne godine, smanjen, profesori i odgojitelji i dalje žele predati neke vrijednosti koje su važne za naš svagdašnji život.

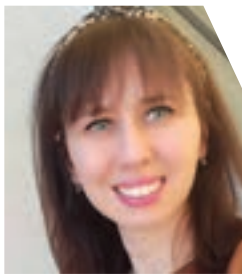
»Ova škola je više kršćanski orijentirana i budućim naraštajima želi predati kršćanske i evanđeoske vrjednote, što je veoma važno za mlade ljude kako se ne bi izgubili u ovim viorima suvremenog svijeta. A ova škola daje tu neku pomoć i čvrstoću kako bi mogli ustrajati«, istaknuo je on.

U *Paulinum*u kao profesorica likovne kulture već 13 godina radi **Jasmina Jovančić Vidaković** koja je veoma zadovoljna uvjetima rada u ovoj gimnaziji.

»Uvjeti rada u školi su izvrsni i mnogi to ne znaju, a da znaju sigurno bi bilo više učenika. Jako se lijepo može raditi, tko želi može puno toga naučiti, tu su i dodatni sati, sve je besplatno dostupno.«

Podsjetimo, Gimnazija *Paulinum* je klasična gimnazija društveno-jezičnog smjera u kojoj se nastava izvodi na hrvatskom i mađarskom, što je čini prvom i najstarijom ustanovom u Srbiji u kojoj se učenici obrazuju na hrvatskom jeziku. S radom je počela 1962./63. školske godine, a iznad svega fokusira se na teološke i filozofske studije. Škola je 2004. godine dobila akreditaciju, a svojim učenicima osigurava besplatne udžbenike i stipendije.

I. P. S.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Čitajući Sveto pismo vidim kako Bog u ovom svijetu djeluje na začuđujući način, uvijek izvan ljudskih očekivanja. Naše logično i normalno kod Boga to nije, te se, kada se on umiješa u ljudsku povijest, sve odvija neobično, ali čudesno. Zato njega nasljedovati nije lako. Biti kršćanin zahtijeva prihvatiti Božju logiku, koja izmiče svim okvirima ljudskih poimanja normalnog i sigurnog. No, ne samo Sveto pismo, nego i naša povijest, pa često i naše osobno iskustvo pokazuje da od Boga dolazi mnogostruka nagrada već i na ovome svijetu za onoga tko se usudi pustiti sve ljudske logike i prepustiti se Božjem vodstvu. A ona istinska nagrada, vrijednija od svega ovozemaljskog, dolazi u vječnosti kojoj smo svi okrenuti. O tome govori i Pavao u svojoj poslanici Korinćanima (sup. 1Kor 1,26-31).

Bog odabire čovjeka

Pavao podsjeća Korinćane da je svatko tko je Božji nasljedovatelj od njega i pozvan. Bog poziva, inicijativa dolazi od njega, a čovjek je onaj koji prihvaća taj poziv i kreće za njim. Kao što je i Isus odabrao svoje učenike, a oni su poziv prihvatili, ostavili sve i pošli za njim. Ali ono što možemo primijetiti je da Bog ne poziva prema ljudskoj časti, nego bira one koje čovjek ne bi odabrao. On ne bira mudre, ni jake, niti plemenita roda, nego suprotno tome, da po njima izvrši svoja čudesna djela u svijetu, da oni budu pronositelji njegova kraljevstva. Tako nam Apostol poručuje da ono što u svijetu uzvisuje čovjeka, kao što su položaji, znanje, utjecaj ili neke titule, nije ono što vodi k Bogu i spasenju. Bog, prema Pavlu, bira one koji su prema kriterijima ovoga svijeta prezreni, manje vrijedni, da po njima učini velika djela naočigled onih koji su u svijetu cijenjeni i uvažavani, onih koji su mudri i puni znanja. Jer

Što je mudrost?

pred Bogom ništa što čovjek posjeduje i što mu za ovoga života vrijedi puno u društvu u kojem živi, ne vrijedi mnogo jer ne vodi k spasenju, već ga često vodi dalje od Boga. Bog tako odabire kako bi ljudima oduzeo svaku priliku za hvalisanja. Jer što god ljudi činili jedni pred drugima, nikada nema mjesta hvalisanju pred Bogom.

Jedina prava mudrost

Bog prilazi čovjeku, daje mu mogućnost novog života, nudi mu spasenje. Krist dolazi na svijet upravo zato da spasi čovjeka. A spašava ga na svim područjima njegova života, čitavo njegovo biće. Zato Pavao kaže da »vi jeste u Kristu« (1Kor, 1,30). Onaj tko prihvaća spasenje, vjernik, živi toliko usko povezan sa svojim Spasiteljem da je razlika između njega i svjetovnih ljudi izdaleka vidljiva. Tu ljudska mudrost ostaje postiđena i nebitna, jer Krist »postaje nama mudrost od Boga«. Pa ludost Evanđelja postaje istinska mudrost, jer Božja mudrost se utjelovila i došla među ljude u Kristu, koji sebe prinosi kao žrtvu da bi se ljudi mogli spasiti. U tome je istinska mudrost, koja nadilazi sve ono što bi čovjek mogao smatrati mudrošću i time se pohvaliti. Po njemu su ljudi opravdani i posvećeni, te otkupljeni.

Pavao je opomenuo čovjeka da se pred Bogom nema čime hvaliti. Jedino što pred Bogom može jest pokazati divljenje pred onim što je Krist učinio za nas. Jer sve što je čovjek kadar sam postići pred Božjom veličinom nevažno je i potpuno nebitno za ljudsko spasenje. Čovjekovo spasenje je ono jedino što zanima Boga, a to čovjek ne može postići bez Krista, koji mu je spasenje zavrijedio svojom žrtvom na križu. Zato, koliko god da svijet smatra ludošću slijediti Krista i biti mu vjeran, to je jedina prava mudrost.

Hrvati u Kruščiću

Prvo naselje općine Kula po udjelu Hrvata

Hrvati u Kruščiću, gotovo svi, naseljavali su se u ovo selo počevši od 1950-ih godina, najviše iz Bosne, a manje iz Hrvatske – Slavonije i Međimurja. Trend povratka pojedinih Hrvata iz te generacije u postojbine svojih roditelja, te odlazak u zemlje zapadne Europe zapažen je već 1980-ih i zahuktao se u desetljećima koja su uslijedila

U katoličko groblje u Kruščiću, nekadašnjem Veprovcu, ulazi se uskom stazom na kraju sela, koja prolazi između dviju arhaičnih kapelica. U jednoj je kip Žalosne Gospe, a u drugoj Srca Isusova izveden na neobičan način u katoličkoj ikonografiji – okružen pobožnim vjernicima i vjericama. Nije rijedak slučaj da su ovakve prikaze osobene za zapadno kršćanstvo dali podići katolici bizantskoga obreda, što je ovdje slučaj. Kip Žalosne Gospe smješten je u kapelici na kojoj su, na posvetnoj ploči zapisana imena **Csizofzkiy Istvána** i **Veronike Linder** i posvećen je žrtvama »svjetskog rata«, uz upisane godine 1914.-1915.-1916. Sukladno slikovitom i šarenom katoličkom krajoliku ovoga sela, katoličko groblje podijeljeno je na dva dijela. Granica nije prirodna, budući da nosi povijesnu poruku o vjekovnom prisustvu Nijemaca katolika, koji su nekada činili većinu stanovnika ovog sela. Njihovi su grobovi, uz izuzetak njih nekoliko, unutar u žbunju zarasloga dijela groblja koje se ne održava. Ostatak, prostorno polovicu groblja, čini uređeni dio na kojem je najviše grobova Mađara, za kojima slijede Ukrajinci, pa Hrvati i nekoliko grobova Nijemaca.

Novi dom doseljenih bosanskih Hrvata

Mađarski i slovački doseljenici su, kako je to posvjedočeno na trojezičnoj ploči koja se nalazi na postamentu kipa Presvetog Trojstva, ispred mjesne katoličke crkve, bili prvotni stanovnici »postosmanskog« Veprovca. Prvi val doseljavanja počeo je 1758. i završio se 1765. godine. Godine 1786. počinje doseljavanje Nijemaca, i ono traje do 1820. godine. U međuvremenu su se Slovaci germanizirali, te je selo do prije 81 godinu imalo njemačku većinu stanovnika, kojih je u osvit Drugog svjetskog rata bilo 3229. Nakon protjerivanja Nijemaca u selo su se planskom kolonizacijom naselili većinom stanovnici Crne Gore i nešto manje Kosova, a u godinama zamaha poljoprivrede i industrije i Ukrajinci te Rusini iz okolnih naselja, kao i Hrvati, uglavnom iz Bosne.

Udio Hrvata u poslijeratnim popisima od 1961. pa sve do 2002. iznosio je na svakom popisu više od 3% sta-

novnika Kruščića, a 1981. sustigao je gotovo 5%. Najviše izjašnjenih Hrvata bilo je 1981. – njih 130. Od te se godine brojnost Hrvata počela smanjivati, te se na posljednjem popisu, 2022., na ovaj način opredijelilo 37 stanovnika Kruščića, pa imaju 2,52% udjela u ukupnoj brojnosti stanovnika sela. Time je Kruščić naselje na prvom mjestu po udjelu Hrvata u ukupnom stanovništvu u odnosu na sva naselja općine Kula.

Nacionalno, vjerski i obredno mješovite obitelji

Hrvati u Kruščiću, gotovo svi, naseljavali su se u ovo selo počevši od 1950-ih godina, najviše iz Bosne, a manje iz Hrvatske – Slavonije i Međimurja. Tu ih je privlačila najprije velika zemljoradnička zadruga koja se u to vrijeme

zvala *Milovan Đilas*, sa svojom ratarskom i stočarskom proizvodnjom, a zapošljavali su se i u kudjeljari, velikom mlinu i ciglani. Prva generacija rođena u Bačkoj zapošljavala se, kao i ostali stanovnici, i u Kuli, u tamnošnjoj razgranatoj industriji. Trend povratka pojedinih Hrvata iz te generacije u postojbine svojih roditelja, te odlazak u zemlje zapadne Europe zapažen je već 1980-ih i zahuktao se u desetljećima koja su uslijedila.

Na katoličkom, a djelomice i na pravoslavnom, groblju u ovom selu sahranjeni su članovi obitelji krušćičkih Hrvata: Bagarić, Bilanović, Brkić, Dragić, Filanović, Furdi, Gelenčer, Janковиć, Krznar, Lukenda, Marinov, Panjević, Perak, Plećaš, Mijić, Mikulić, Rukavina, Selenić, Šipek, Špoljar, Telebuh, Tulumović, Tvarog, Valentić i Žuljević. Može se razaznati da u selu postoji još najmanje trinaest obitelji hrvatskoga podrijetla, te stanoviti broj Hrvatica koje su udane u nacionalno, vjerski ili obredno mješovite obitelji.

Župa i crkva

Rimokatolička župa u Krušćiću utemeljena je 1762., a od tada se vode i matice. Crkva je, za seoske prilike, monumentalna. Sagrađena je 1783. u stilu kasnog baroka, te posvećena svetom Stjepanu, kralju i evangelizatoru Ugarske. Po posljednjim službenim podacima, u župi ima 300 rimokatolika. Selo ima i grkokatoličku parohiju koja koristi istu župnu crkvu. Rimokatolici imaju mise redovito nedjeljom, a od 2025.

služi ih župnik **Gábor Drobina**. Mise su uglavnom na mađarskom jeziku, dok su poneka čitanja na hrvatskom. Čini se da je takva pastoralna praksa ustanovljena davno, premda se u *Mađarskom katoličkom leksikonu* još za godinu 1940. navodi da se u ovoj katoličkoj župi koriste njemački, mađarski i hrvatski jezik, što je jedan od rijetkih podataka koji upućuje na to da je Hrvata u selu bilo i prije Drugog svjetskog rata. Svijest o trojezičnosti župe imao je i dugogodišnji župnik **György Tittl** (1893. – 1963.), na čijem grobu nadgrobnik sadrži natpis na sva tri jezika ovdašnjih rimokatolika. Posebno drag župnik novijega vremena bio je **Károly Vajda** (1966. – 2020.), zagrebački student, promicatelj i voditelj katoličke karizmatске obnove u Vojvodini i Hrvatskoj. Iako je sahranjen u Totovom Selu, župljani su mu i u Krušćiću i u Crvenki kod grobljanskih križeva dali postaviti spomen-ploče.

Nema tragova društvene organizacije Hrvata ovoga kraja. U političkim pošalicama često se navodi dvozna-menkasti broj kulturnih i drugih udruga bačkih Crnogoraca, poticanih i materijalno osiguranih iz različitih interesnih struja domaćega političko-gospodarskog spektra, što posebno dolazi do izražaja u (za općinu Kula trenutnom) predizbornom ambijentu. Ne samo iz toga razloga mora se konstatirati da na istom prostoru središnje Bačke živi gotovo 2.000 izjašnjenih Hrvata, podrijetlom gotovo isključivo potomaka doseljenika u Vojvodinu u drugoj polovici XX. stoljeća, no sa samo jednom udrugom, i to u sredini gdje ih ima najmanje – u Bačkom Petrovcu.

Marko Tucakov

»Hrvatska riječ« – godina prva

Na sutrašnji je dan, 31. siječnja, prije ravno godinu dana, iz tiska izašao prvi broj ovoga tjednika. Sama obljetnica, istina, nije vezana uz neku veću brojku, no ona ipak i kao prvogodišnjica daje razloga da se slavljem i podsjećanjem obilježi. Tim prije, jer je pojava jednog ovakvog lista dugo u Vojvodini čekana, budući da je jedan od najznačajnijih događaja u hrvatskoj zajednici u proteklih desetak godina. U dosadašnja 52 broja »Hrvatske riječi« uloženi su veliki napor velikog broja ljudi. Trudili smo se raditi dobro i kvalitetno, pridržavajući se uzusa novinarske profesije, a na opću korist svih, prije svega onih zbog kojih postojimo – čitatelja. Naravno, svjesni smo i da nismo radili bez grešaka – to je značajka svakog ljudskog djela. Njih smo nastojali, a i nadalje ćemo nastojati, smanjiti na najmanju moguću mjeru. U tome nam je od iznimne važnosti bez dvojbe bila i potpora čitave hrvatske zajednice. U povodu toga događaja danas će se svečanošću u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici obilježiti naš prvi jubilej, uz nazočnost brojnih predstavnika osnivača, hrvatske zajednice, državnih organa vlasti, prijatelja i čitatelja našeg tjednika.

(H. R.)

Reagirati pravovremeno na negativne trendove

NOVI SAD - Nakon prvih reakcija pokrajinskog Tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine, koji je osudio učestale ekscese protiv manjina u Vojvodini, toj temi pažnju su posvetila i skupštinska tijela. Prvi je reagirao Odbor za informiranje koji je u 9 točaka zaključaka između ostalog oštro osudio napade na novinare u Vojvodini i zatražio da nadležni organi pvedu brigu o tome da se počinio takvih djela uhvate, procesuiraju i kazneno sankcioniraju. Odbor za međunacionalne odnose zasjedao je dan kasnije, 22. siječnja, i imao je sličnu temu za raspravu, ali širu tematikom, jer se bavio uopće ekscesima. Prvo je posvećena pažnja incidentima koji su se dogodili tijekom 2003. godine, za što je još ranije zatražena informacija, a zatim i incidentima nakon 28. prosinca.

Kalman Kuntić, predsjednik Odbora za međunacionalne odnose, rekao je za »Hrvatsku riječ« da su se, nakon evidentiranja ekscesa, zastupnici Skupštine Vojvodine i članovi ovog odbora složili kako se moraju poduzimati značajnije mjere u pronalaganju krivaca za takve incidente, te da se oni ne smiju minimalizirati i da se ne smije praviti lažna ravnoteža. »Ako postoji očiti trend da neke nacionalne manjine budu ugrožene, to jednostavno treba shvatiti i trebaju se poduzeti neke mjere da se to ne bi ponavljalo.«

(J. D.)

Na početku teškoga puta

Prije nešto više od godinu dana, točnije 25. siječnja 2003. godine, konstituirano je Hrvatsko nacionalno vijeće. Prema saveznom Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, nacionalna vijeća se utemeljuju radi ostvarenja prava na samoupravu u pojedinim oblastima. To su pitanja službene uporabe jezika i pisma, obrazovanja, kulture, te informiranja na jeziku nacionalne manjine. Zadaća je nacionalnog vijeća i da sudjeluje u procesu odlučivanja, da samo donosi odluke, te da osniva ustanove koje će se baviti navedenim oblastima. Javnosti je poznato da je ta konstitutivna sjednica bila u znaku neslaganja dvije struje u toj mjeri da je 14 vijećnika napustilo skup. Podijelilo ih je već usvajanje dnevnog reda. Dok su vijećnici DSHV-a na čelu s mr. Belom Tonkovićem zahtijevali imenovanje Statutarne komisije koja bi pripremila Prijedlog statuta, većina vijećnika je bila za raspravu o Statutu koji su oni već pripremili za taj sastanak. Budući da se kompromis nije mogao naći uslijedilo je smanjenje broja prisutnih, a oni ostali su izabrali predsjednika i tajnika HNV-a, mr. Josipa Ivanovića i Ladislava Suknovića.

(Zvonimir Perušić)

Poslije treće cenzure TV Novi Sad

Ušutkani TV Divani

Bez ikakve najave i službenoga objavljenja, s programa skinuta jedina TV emisija na hrvatskom jeziku u SCG * Razlog – prigodni incidentima protiv Hrvata na sjeveru Bačke

Dušica Dulić, urednica TV Divana Televiziji trebaju folklorni Hrvati

Urednica »TV divana« Dušica Dulić ovim je povodom u ponedjeljak najavila mogućnost prekida suradnje s TV NS i gašenja televizijskog programa na hrvatskom jeziku.

»Ovakav odnos rukovodstva TV NS prema programu koji je posvećen problemima, životu i položaju vojvođanskih Hrvata nije više prihvatljiv«, izjavila je ona, konstatirajući kako bi toj medijskoj kući očito pogodovalo da se život ovdašnjih Hrvata prikazuje samo kroz folklor.

Tamburaški zbor Hrvatske ratarske čitaonice u Rumi

Ove godine, 21. siječnja, navršilo se 90 godina od osnutka Tamburaškog zbora Hrvatske čitaonice u Rumi. Odluka o osnutku tamburaškog zbora donesena je na glavnoj skupštini 21. siječnja 1934. godine, na prijedlog predsjednika **Andrije Galara**. Na fotografiji su sudionici Prve smotre tamburaške glazbe u Osijeku 1937. godine.

Počeci rada

Instrumenti za tamburaški zbor kupljeni su 11. veljače 1935. godine uz pomoć priloga članova i sredstava Čitaonice. Tom prilikom kupljeni su bas, čelo, kontre, brač – basprim, nove i rabljene prime, brač i glasnica. Svi instrumenti bili su u vlasništvu Čitaonice, a članovi, osnivači Tamburaškog zbora Hrvatske ratarske čitaonice, dužni su

bili da u roku od godinu dana isplate dio duga za tambure, u iznosu od 100 dinara, u korist Čitaonice. Osnivači Tamburaškog zbora bili su: **Marko Bačević**, **Pavle Volf**, **Petar Šikeždi (Ilijin)**, **Adam Vunč**, **Martin Bodor (Stjepanov)**, **Martin Pil**, **Jaša Bodor**, **Stjepan Benčić**, **Miša Osmokrović**, **Jaša Rakoš (Jašin)**, **Pera Pil**, **Toma Matešić**, **Josip Šefer**, **Ilija Bodor**, **Stjepan Palaić**, **Đura Matešić**

(**Ilijin**), **Đura Bačević**, **Stjepan Rakoš (Adamov)**, **Andrija Bodor**, **Josip Pil (Stjepanov)**, **Josip Lanc (Đurin)**, **Franja Kin (Andrijin)**, **Josip Nagl**, **Stjepan Rakoš (Petrov)**, **Miša Kadnar (Nikolin)**, **Ivan Štimac**, **Martin Miler (Marov)**, **Petar Matešić (Jašin)**, **Franja Štimac (Nikolin)**, **Miša Kun (Franjin)** i **Stjepan Matešić**. Prvi zborovođa bio je **Antun Galar**. Svaki član bio je dužan uplatiti članarinu za godinu dana. Ako to ne bi uradili, gubili bi svoja prava i brisani bi bili iz zbora bez prava da traže dio uloženog novca.

Veliki uspjeh

Eugen Karti angažiran je za učenje zbora notnom sviranju 2. veljače 1936. godine. Članovi zbora su tijekom te godine sudjelovali na proslavi Hrvatskog pjevačkog društva *Nada* u Srijemskoj Mitrovici. Tamburaški odjel postigao je veliki uspjeh te godine. Uručena im je diploma HPD-a *Nada* i traka HPD-a *Tomislav*. Prva smotra tamburaške glazbe na kojoj je sudjelovao i tamburaški odjel Čitaonice održana je 7. studenog 1937. godine u Osijeku. Tada je održana osnivačka skupština Hrvatskog tamburaškog saveza, na kojoj sudjeluju i delegati iz Rume **Josip Matešić**, **Toma Pil** i **Stevan Benčić Belja**. Osnivačka skupština HKPD-a, kao pravno sljedbenika Hrvatske čitaonice u Rumi, održana je 1. veljače 1948. godine. Za predsjednika je izabran **Đura Štimac**, a za tajnika **Miša Kun**. Upravni odbor udruge angažirao je **Josipa Štimca** za voditelja tamburaškog odjela. Tijekom ljeta, točnije 12. srpnja 1951. godine, dolazi do promjene naziva Društva u Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo i od tada nosi naziv HKPD *Matija Gubec*.

M. M. i S. D.

XXI. Hrckov maskenbal

kada?

12. veljače 2026.

gdje?

HKC „Bunjevačko kolo“,
Subotica

vrijeme

od 10 do 12 sati

Dječji podlistak „Hrcko“

NIU „Hrvatska riječ“

Međunarodni dan zagrljaja

U Osnovnoj školi *Matija Gubec* 21. siječnja obilježen je Međunarodni dan zagrljaja kao dio aktivnosti usmjerenih na razvijanje pozitivnih odnosa, međusobnog poštovanja i ugodne školske atmosfere.

Obilježavanje je organizirano u predvorju škole, gdje su učenici i uposleni imali priliku uključiti se u aktivnost simboličnih zagrljaja. Učenici-volonteri, uz podršku uposlenih, upoznavali su sudionike s različitim vrstama

učenika i uposlenih pokazalo je interesiranje i pozitivno reagiralo na ovu inicijativu, koja je pridonijela jačanju osjećaja pripadnosti i zajedništva u školskoj sredini.

zagrljaja, naglašavajući značaj topline, razumijevanja i empatije u svakodnevnoj komunikaciji.

Sudjelovanje je bilo dobrovoljno, a atmosfera tijekom realizacije aktivnosti bila je opuštena i vedra. Veliki broj

Školska razina kviza Čitanjem do zvijezda

Usrijedu, 28. i četvrtak, 29. siječnja, u osnovnim školama u kojima se nastava odvija na hrvatskom jeziku – OŠ *Matko Vuković* i OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice, OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina te OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta – održana je prva, školska razina kviza.

Ovaj Nacionalni projekt za poticanje čitanja i promicanje kulture čitanja organizira Knjižničarsko društvo Međimurske županije, a u Subotici ga realizira Gradska knjižnica Subotica u suorganizaciji s NIU *Hrvatska riječ*.

Ovogodišnja tema natjecanja je *Kontrasti generacija*, a učenici čitaju sljedeće knjige:

1. **Snežana Balić-Višnjić:** *Krotitelj vodenjaka*
2. **Branka Primorac:** *Moj brat živi u kompjutoru*
3. **Fabrice Colin:** *Balinja u New Yorku*

Nakon školske razine škole će formirati tročlane ekipe za kviz znanja te pripremiti učenike za kategoriju plakata, kako bi sudjelovali na međuškolskoj, županijskoj razini koja će se održati u ožujku u Gradskoj knjižnici Subotica.

Too Optika
DR. TOVA
551-045
Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potrebna konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaćete su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsApp ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici.
Kontakt telefon: 061/6767041.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21, 62/23 i 91/25) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

urbanističko-arhitektonske razrade lokacije za potrebe rekonstrukcije i prenamjene porodične stambene zgrade u predškolsku ustanovu – vrtić na k. p. broj 9457 K. O. Donji Grad u Subotici

(naručilac projekta – Radmila Đukanović, Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o urbanističkom projektu od 6. do 12. veljače 2026., svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotica www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 6. do 12. veljače 2026.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 3. 02. 2026.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorkom u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijedom u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtkom u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTI te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Otoci koji su odlučili biti drugačiji

Mali doprinosi spašavanju velikih ideja

Posebna stavka i posebno interesiranje u mojoj ljubavi zvanoj putovanja zauzimaju otoci. Svaki je priča za sebe, a svima je zajedničko da su poseban jedan svijet, odsječen od kopna, okružen vodom, povjeren vremenskim utjecajima. Divim im se. Svakom otoku i onima za koje sam čula i onima za koje tek trebam čuti. Radujem se svakom koračanju po njima, a u toj realizaciji prvi cilj koji imam je obići sve otoke našeg Jadrana. Dok to, korak po korak, realiziram, širim listu privlačnih otoka. Ovog tjedna toj listi su se pridružili održivi i zdraviji otoci.

Postoje otoci koji ne pokušavaju biti razglednica. Ne trude se impresionirati količinom atrakcija, luksuzom ili brojem sunčanih sati. Umjesto toga, oni su odlučili, svatko na svoj način, živjeti sporije, održivije ili jednostavno drugačije. Neki su postali laboratoriji za budućnost, drugi tiha utočišta za tijelo i glavu. Zajedničko im je jedno: s njih se ne vraća isti.

Eksperiment na otoku

Najmanji i najtiši od Kanarskih otoka, El Hierro, odlučio je napraviti veliki iskorak. El Hierro je gotovo u potpunosti energetski samoodrživ zahvaljujući kombinaciji vjetra i vode, što ga je pretvorilo u simbol održivog turizma. Ovdje nema masovnih resorta ni gužvi, umjesto toga, surove vulkanske stijene, prirodni bazeni i osjećaj da si na mjestu koje je odlučilo misliti unaprijed. El Hierro ne nudi »više«, nego dovoljno.

Ako postoji otok koji dokazuje da zelena tranzicija nije teorija nego praksa, to je Samsø. Ovaj danski otok proizvodi više obnovljive energije nego što mu je potrebno, a vjetroturbine i solarni paneli ovdje su dio svakodnevice, ne turistička atrakcija. Posebnost Samsøa je u tome što su mještani suvlasnici energetske infrastrukture, pa održivost nije nametnuta, nego zajednička odluka. Posjet Samsøu djeluje smirujuće jer pokazuje da promjena može biti tiha, normalna i uspješna.

Posljednji iz ove družine, Gigha, je mali škotski otok koji je 2002. godine kupila vlastita zajednica. Od tada se polako, ali uporno, obnavlja, kuće, polja, ideje. Otok danas proizvodi vlastitu energiju, potiče povratak stanovnika i njeguje snažan osjećaj pripadnosti. Nije spektakularan u klasičnom smislu, ali ima onu rijetku kvalitetu mjesta koje je ponovno uzelo sudbinu u svoje ruke.

Oni koji liječe

Ikaria je grčki otok koji kao da ne priznaje suvremeni tempo. Ovdje se živi dugo, ali još važnije, živi se dobro. Ljudi kasno večeraju, puno se druže, rijetko žure i gotovo nikad ne gledaju na sat. Znanstvenici su Ikariu svrstali među »plave zone« dugovječnosti, ali lokalci će reći da je tajna u jednostavnosti, zajedništvu i potpunom izostanku stresa. Ikaria ne liječi terapijama, nego načinom života.

Ischia je vulkanski otok u Italiji koji liječi iznutra. Termalni izvori, blatne kupke i prirodni spa-centri rasuti su po cijelom otoku, ali ono što Ischiu čini posebnom jest spoj prirodnog ljekovitog okruženja i mediteranske ležernosti. Ovdje se zdravlje ne shvaća ozbiljno i strogo, nego s užitkom, između kupanja, ručka i popodnevne šetnje.

Za kraj je ostao japanski otok prekriven drevnim šumama cedra, u kojima stabla broje i nekoliko tisuća godina. Yakushima je mjesto tišine, magle i sporog hoda. Inspiracija je za filmove Studija Ghibli, ali i za sve koji traže duboko, gotovo meditativno iskustvo prirode. Kiša ovdje često pada, ali upravo ona daje šumama onu meku, umirujuću atmosferu zbog koje se s Yakushime odlazi lakše nego što se došlo.

Ovi otoci ne nude bijeg od stvarnosti, nego drugačiji pogled na nju. Pokazuju da je moguće živjeti sporije, održivije i zdravije i da ponekad upravo mali komadi kopna nose najveće ideje. Moja ljubav prema njima je samo veća.

Gorana Koporan

Start proljetnog dijela 1. HNL

Dinamo povisio prednost

Susretima 19. kola prošloga vikenda nastavljeno je nogometno prvenstvo Hrvatske. *Dinamo* je pobijedio na gostovanju u Osijeku (3:0), dok je njegov glavni konkurent *Hajduk* kiksao na svom Poljudu protiv uvijek neugodne *Istre* (1:2). Svojevrsnim splitskim iznenađenjem otvaranje proljetnog dijela 1. HNL najavljuje izuzetno zanimljivi nastavak borbe za naslov prvaka.

DINAMO

Momčad trenera **Kovačevića** imala je prošlog četvrtka susretom Lige Europe protiv rumunjskog FCSB ovogodišnju službenu premijeru i uspješno je položili visokom

Foto: HINA/Mario STRMOTIĆ

Ispostavilo se kako su iskustveno slabiji Splitskani danak platili svojom mladošću na terenu (**Silić, Skoko, Mlačić, Skelin**) i nemanjem adekvatnog rješenja u napadačkoj vrsti. Istina, ruku na srce imali su *bili* nekoliko vratnica i čak 20 udaraca na gol gostiju iz Pule, ali je *Istra* usred Splita demonstrirala zašto je trećeplasirana momčad tekućeg šampionata. Naravno, nije »kraj svita« i ima se još puno za igrati i bit će prilika za popravni, ali ostaje nepobitna činjenica kako se prvenstvo može osvojiti samo konstantnim pobjedama upravo na tzv. malim susretima kakav je ovaj bio.

D. P.

Foto: HINA/Mario STRMOTIĆ

Euro koeficijent

Uspije li *Dinamo* ostati među 24 najbolje momčadi Lige Europe i izboriti eliminacijski nastavak, priključit će se *Rijeci*, koja je to već uspjela u Ligi konferencije. Na taj način osigurat će znatno uvećanje euro koeficijenta za sve hrvatske momčadi.

Foto: HINA/ML

pobjedom na svom Maksimiru (4:1). S nova tri boda Zagrepčani su stigli do brojke 10 koja bi im, po svemu sudeći (ukoliko se ne poklope svi mogući negativni ishodi susreta izravnih konkurenata) osigurala plasman u nastavak eliminacijskog dijela. Čak i u slučaju poraza u posljednjem kolu. Euro uspjeh čini se dao je krila *modrima*, koji su ga upotpunili gostujućom pobjedom u Osijeku. Razlika u kvaliteti bila je prevelika, a domaća momčad koja je posljednja na tablici nije mogla više od »časnog poraza«. *Dinamo* je iskoristio neplanirani poraz *bilih* i sada ima četiri boda više.

HAJDUK

Nesmotreni crveni kartoni **Livaje** i **Rebića** u posljednjem jesenskom kolu (zbog duplih žutih kartona) skupo su koštali *Hajduk* u prvom kolu nastavka prvenstvene utrke.

TENIS

Čilić za primjer

Najbolje rangirani hrvatski i po godinama najstariji vrhunski tenisač **Marin Čilić** (1988.) sve je oduševio odličnim nastupom na Australian openu, prvom Grand Slam turniru sezone. Čila je u Melbourneu stigao do 3. kola u kojemu je zaustavljen od znatno bolje rankiranog Norvežanina **Ruuda** u četiri seta. S novim bodovima ne mora brinuti za svoju poziciju među 100 najboljih tenisača svijeta.

KOŠARKA

Spartak – Budućnost

Sutra, 31. siječnja, od 17.30 košarkaši *Spartaka* dočekuju momčad *Budućnosti* u skupu 17. kola ABA lige. Subotičani se trenutačno nalaze na diobi četvrte i pete pozicije s momčadi *Bosne*, uz lošiji učinak u međusobnim susretima.

Foto: www.kkspartak.rs

VATERPOLO

Srbija prvak, Hrvatska šesta

Na upravo završenom EP u vaterpolu reprezentacija Srbije osvojila je zlatnu medalju pobjedom u finalu protiv Mađarske (10:7). Vaterpolisti Hrvatske porazom su od Italije (10:13) ispali iz borbe za medalje, a potom su u susretu za 5. mjesto doživjeli poraz od Španjolske (17:9).

Foto: HINA/ TANJUG/ AMIR HAMZAGIĆ

Foto: HINA/HVS

POGLED S TRIBINA

Rukometaši

Izuzev kiksa protiv Švedske i visokog poraza od osam golova razlike, muška rukometna reprezentacija odigrala je sve ostale susrete za čistu, odličnu ocjenu. Dvije pobjede u skupini prvoga dijela (Gruzija i Nizozemska), pa spomenuti poraz (kvalifikacijska skupina) i onda dvije čiste pobjede u susretima protiv Islanda i Švicarske (glavna skupina drugoga dijela). Nažalost, unatoč dobrim igrama u tzv. preliminarnoj rundi iz koje se viziraju dva mjesta za polufinale, pomalo neočekivana pobjeda Islanda protiv Švedske donijela je kalkulacijsku glavobolju. Naime, da je Švedska dobila sve do kraja, Hrvatska bi ovisila isključivo sama o sebi i sa sve četiri pobjede imala osigurano polufinalno mjesto. Ovako, sve će ovisiti o posljednjim susretima u skupini, kako Hrvatske (Slovenija i Mađarska),

tako i glavnih rivala Švedske i Islanda. Navijački treba se nadati kako će netko od konkurenata potencijalno kiksati, a Hrvatska pobijediti u preostalim duelima. Bilo kako bilo, svi mogu biti vrlo zadovoljni viđenim, izuzev lošeg dana protiv domaćina Švedske. Ova momčad ne mora strahovati za budućnost jednog od najtrofejnijih hrvatskih momčadskih sportova u nacionalnoj povijesti. Naslov svjetskih viceprvaka iz 2025. godine bio je odličan start, a medalja s Europskog prvenstva bio bi najljepši nastavak lijepe priče reprezentacije koju iskusno vodi Islandčanin **Dagur Sigurdsson**. Naravno, ukoliko se i ne uspije izboriti polufinale, neće to biti nikakav slom i kraj za ovu generaciju. Momčad je osvježena novim imenima koja su se odlično uklopila s iskusnim, starijim igračima koji, ruku na srce, bez obzira na svoje godine još uvijek nisu rekli svoju posljednju riječ. U duhu toga, vjerujemo kako će tako biti i u petak kada budemo čitali ove redove...

D. P.

Umotvorine

- * Riječi koje govoriš postaju kuća u kojoj živiš.
- * Volite svoje neprijatelje – to ih izluđuje.
- * Zamišljena opasnost je razornija od stvarne.

Vicevi, šale...

- Dobra večer, jeste li pili nešto?
- Jesam, litru mlijeka.
- Puši!!!... Opa, opa, 2,8% masti.

Na razgovoru za posao:

- Vidim da ste bili odlični u školi, ali što konkretno znate raditi?
- Testove. Znam rješavati testove.

Aforizmi

- * Šuti, može i gore. Netočno! Mijenjaj, može i bolje.
- * Tko se boji da će patiti, već pati zbog onoga čega se boji.
- * Svi živimo u kavezima čija su vrata širom otvorena.

Vremeplov – iz naše arhive

Prva obljetnica *Hrvatske riječi*, 2004.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Crni gomboci

Bili na salašu dva sluge, obadva gromorna momka. Kad se latidu posla, sve se otimadu koji će više uradit. A kad se sidne za astal, borme i to triba vidit. Jedan bio malo bandžav, drugi glavat, tribo mu šešir ko mali šavolj, a leđati obadvojca ko da komad duvara imadu misto leđa. Radidu, radidu, a uvik u nji snage još na pritek, pa nema valjda dana da ne izmislidu niko uštrkljivanje.

Ko danas ustali od užne, samo se iskečili, a kad gazda izašo, oni se već loptali s džakovima, lipo vućali jedan drugom ko loptu od krpe. Drugi dan sididu tako, s astala pomeli svu užnu, kad onaj bandžavi samo namigne, čovik bi mislio da na vrata gleda, a on se zatrče i bu! – čelom provali krušnu peč.

– Ajd, uradi ti to ako si junak – iz peći se javlja.

Kad je ovaj drugi skoćio, glavurdom svu peč srušio i još tako bucnio bandžavog da se turom zaustavio u sobni vrati.

– Pa šta vi mislite, da ću ja čerez vaše sigre svaki dan praviti nove peći?! – gazdi se baš nije dopalo što ga meću u trošak, a zapravo čovik volio te šale.

Zapritio da će i odvijat sa salaša ako još budnedu pravili štete. Al ko mož momačku krv zaustavit?! Dva dana bili s mirom, a treći dan vrag već kopa nogom u njima. A pravo da se kaže, kopa i u gazdi. Već drugi dan on se odsrdio, a treći dan sve vrebalo oće I bit kakog uštrkljivanja.

Gazda je bio i podatne ruke, a bogme gazdarica baš nije bila od oni što od drugog ne žale zalogaj. Jedva dočekala da ima za čega ko kaštigovat momke, pa sad skuvala gomboce od crnog brašna. Ni pekmeza ni sira u nji, pa dan za danom te gomboce podgrijava za užnu. Treći dan gomboci pocrnili ko marama kajačica i pod zubima varnice iz nji još ne iskačedu, al hamade da je tako.

Glavonja ni taj dan nije prostio gombocima, al bandžavi nije imo kuraži da tisne na nji već se nažboko čorbetine, sve mu blečka po trbuvu. A gazda niki sve bi pito: ta oće 1 već bit kake huncutarije. Ne pita, al biće.

Momci se naglabali, jedan čorbe drugi ti piljaka od crnog brašna pa odoše stajama. Gazda vidi da su se štogod domunđavali. Kad on za njima, a bandžavi naslonio velike listve na volaricu, popo se u vr strije, umoto se u opakliju, lego popriko i skoturuško se po listvama. Valja se sa strije ko da je oklagija u roljki i hop-cup! već stoji na zemlji.

– No, oš moć i ti to uradit? – gazda se stvorio glavatom iza leđa.

– E, moj gazda, – onaj će – moj trbu nije Vaša izandana krušna peč.

– Otkud ti sad to sprežeš moju peč i tvoj trbu?

– Ne sprežem ja već baš velim: druga je Vaša peč, a drugo je moj trbu.

– A ja mislio baš da su ko isto, – sad će gazda prkosit – okrugla moja peč, okrugal i tvoj trbu.

– Okrugla je i moja glava, okrugli su i gazdaricini gomboci, što su za tri dana omatorili ko Matužalem, opet nisu isti.

– No, sad ćeš još i glavu umišat?

– Da, gazda. I glavu, jel moja glava ima već dvadeset godina, pa jedva š njomekar probijem peč, a gazdaricini gomboci su svega tri dana, al da se ja š njima skoturuškam sa strije, prokinili bi mi trbu i još i zemlju pod nama, taki su teški i tvrdi.

Pričao Pajo Čordarić, Subotica, r. 1897. g.

Pripovitke, 1998.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Po prsta

Pokupila se dičurlija a fašev zet došo pa nas sonma odno do nji. Unilazimo. Imam šta vidit. Faš se ko nov špacira po sobe. Kokanda ozdravio. Jedino mu ostale biliške na čelu, frnjokalice, brundama i brade. I dupe mu prošlo kako vidim. Nisam oma spazio. Iza leđi pruža livu ruku. Imam šta vidit. Četiri prsta na live ruke mu umotana. I to svaki posebno. U sebe isapim: »Šta j sade ope naradio? Di se smandro? Jel da ni kaka bola?«. »Faše, pa šta j sade ovo? Pa niki dan ti falilo jedno a danaske evo drugo«, u čudu ću. Nisam redovno ni završio, unilazi žena mu Đula. Raširiva ruke: »Marne, fala Bogu da s došo. De ti kaži ovom mojmu vragu da se dovede u red. Ne mož š njim izać na kraj. Tebe uvik slušo pa se mi-slim, ope će«. Nisam stigo ni zinit faš već objašnjava: »Faše, ja vrag? Možda j ona vrag. Uvom ima i ona umišane prste«. »Aj da čujem, slušam«, kažem mu. »E ovako j bilo. Prvo j išla u pridnju sobu donet mi debele zokne. Pravo da ti kažem ni sam ne znam šta sam išo za njom. I vrag ne spava. Kako j zatvarala vrata moj palac na dovratku ostane. I šta će drugo neg ga prištunji vratma. Oću reć prikliži. Ni to baš ni bolilo al kako sam ga vuko k sebe oguljim ga dobrano. Ona ga namaže malo zejtinem pa ga zamota. Ni mlogo prošlo ona čeprka štagod po fijoke ispod astala. Krenem pa ću latit bricu za oguljit jabuku. I zamisli. Ona vidi da mi još ruka tamo al zatvara fijoku. Zatvori fijoku koda joj štagod fijoka skrivila. Ko ni vidla da moj prst osto u fijoke? Cigurno j vidla. Pritukla ga da j sve rusnilo. Poplavio i nateko. Fala Bogu da ni zavatila sve prste. Drečim a ona ope zejtinem i zamata i drugi prst. Popio pirulu i to ko prošlo. I sad mi vrag neda mira. Saću pobić napolj pa nacipkat drva za potpaljit vatru. Jest da sakrivu sikiru od mene al ja uvik procunjam pa ju nađem. Krenem cipkat s dva zamotana prsta. I ope vrag ne spava. Ona viče s vrati disam i ja se ušutram pa prasnem po trećem prstu sikiro. Zamal ga skroz pricipim. Tako dreknem da j Đula dotrčala. Zavatio mal po po prsta nokat i kožice al krv malo curi. Ope ona zejtinem pa mi zamota i treći prst«. Prikida ga Đula: »Marne, u njemu vrag spava. Otpo j s vr vrazjeg repa. Zamisli. Nisam se redovno ni okrenila a on počo guljit jabuku. Kaj onda dreknio. Žurim ope koliko mi noge nosu. Imam šta vidit. Četvrti prst na live ruke sorovo. Sam što ga ni pricviko. Vr visi na koštice. Krv ide koda s pile zaklo. Tu zejtin ne pomaže. Strkali se po kuće. Zovi doktora. Kažu doktor ne radi. Nosi ga u varoš. Srićom tamo doktor. Štaće. Poradi. Odmoto mu i sve prste. Ima šta vidit. I doktor se čudi kako j to sve uspio danaske. Na kraju doktor sve poradio. Poslidnji prst moro krpak«. Sase Đula još i smije pa divani: »Marne, onda da s vidio. Ovaj vrag fain priblidio. Ko najbiliji otarak. Dvapat smo ga pljuskali dok ga doktor ličio«. »Ti Đulo ćuti. Sve j to zbog tebe. Misto da mi žališ ti divaniš da sam vrag«, ojidito će faš. Nit su dica štagod pitala sam išklitili i slušu. Odjedanput faš počne drečat. Kaže da ga ope boli prst sam ne zna koji. Ništa, mi se pokupimo pa biž sonma kući.

U NEKOLIKO SLIKA

Sv. Vinko u Rumi

HKUD-a Vladimir Nazor

92. Veliko bunjevačko - šokačko prelo

HRVATSKI DOM, SOMBOR

14.2.2026.

Šima Jovanovac i TS Žeteoci
TS Ruže

BOGATA TOMBOLA I VEČERA

Okupljanje od 19 sati.
Početak programa u 20 sati.

Cijena ulaznice 3.500 dinara

Informacije i prodaja karata:
HKUD Vladimir Nazor
od 18-20 sati

Telefoni: 025 416019;
060 758 9002; 064 6590715

Katoličko društvo
„Ivan Antunović“

Hrvatski kulturni centar
„Bunjevačko kolo“

PRIREĐUJU

16. PRELO SIĆANJA

15. II. 2026.

Okupljanje u središtu grada Subotice, kod spomenika Presvetoga Trojstva, u **17.30 sati**.

Sveta misa u franjevačkoj crkvi, u **18 sati**.

Nakon svete mise odlazak u dvoranu HKC-a „Bunjevačko kolo“ i svečani početak u **19.30 sati**.

Jedini uvjet nazočnosti jest odijevanje **SVEČANE BUNJEVAČKE NOŠNJE** (zimske).

IX ŠOKAČKA VEČER

— ✦ Ansambl Hajo

Subota
7.FEB
18h

Rezervacije:

- ✦ Amalija: 069/586-5640
- ✦ Vedrana: 060/077-5520

2500,00 dinara

- ✦ Lokacija: Bački dvor, Jezero Provala

www.htportal.eu | Danijel Marković

OSIGURAJTE VAŠ DOM i sve ono što ga čini domom

MILENIJUM OSIGURANJE
VREMENE JE DA MISLIMO NA SUTRA

Osiguranje za vaš dom, stvari u njemu i članove domaćinstva

Vaš dom je više od prostora, u njemu je sve što vam najviše znači. Zato je važno da se prema njemu odnosite odgovorno i osigurate ga.

Osiguranje domaćinstva – Siguran kvadrat Milenijum osiguranja je polisa koja podrazumeva osiguranje stana ili kuće, stvari u njima, kao i članova domaćinstva od posledica nepredviđenih okolnosti, kao što su:

- požar
- izlivanje vode
- udar groma
- provalna krađa
- eksplozija
- razbojnička krađa
- oluja
- lom stakala
- grad
- odgovornost prema trećim licima

025/ 51 50 350 | 024/ 555-867 | 011/ 715 23 00

Milenijum osiguranje
 @milenijumosiguranje
 www.mos.rs
 milenijum-osiguranje
 @milenijumosiguranje

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

- NOVI SAD 90,0 MHz
- SUBOTICA 90,7 MHz
- SOMBOR 95,7 MHz
- NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099
Program: 024/600-011
SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
 - 6 meseci po 1 dinar
 - 12 meseci sa 50% popusta

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

SOLISTIČKI KONCERT NA ORGULJAMA

15. veljače 2026. (nedjelja)
u 20 sati

Katedrala – Bazilika sv. Terezije
Subotica

ALEN KOPUNOVIĆ
LEGETIN
— orgulje —

Na programu:

Albe Vidaković
Johann Sebastian Bach
Julius Reubke

Ulaz slobodan